

N:o 24 • 2016

Sukupuu

Perustettu
Helsingissä
14.11.1937

VÄÄNÄSTEN SUKUPUU

VÄÄNÄSTEN SUKUSEURA RY:N JÄSENLEHTI

Julkaisija

Väänästen Sukuseura ry
Kotikatu 6 E 11
33710 Tampere
www.vaanastensukuseura.fi
vaanastensukuseura@suomi24.fi

Toimitus

Päätoimittaja:
Pentti Väänänen

Julkaisutoimikunta:

Eeva-Riitta Piispanen, toimitussihteeri
Riitta Mäkinen
Annikki Vuoti

Taitto:

Maria Väänänen

Painopaikka:

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy, Tampere

ISSN 1797-1780

Sukuseuran hallitus

Esimies:

Pentti Väänänen, Tampere,
040 721 7605

Varaesimies:

Sinikka Aaltonen, Helsinki

Sihteeri/jäsenasiat:

Jukka Väänänen
040 779 9388

Taloudenhoitaja:

Outi Pyymäki
050 344 7616

Hallituksen jäsenet:

Heini Kapanen, Järvenpää
Eeva-Riitta Piispanen, Helsinki
Outi Pyymäki, Tampere
Aki Väänänen, Kuopio
Heikki Väänänen, Kuopio
Jukka Väänänen, Lempäälä
Kalervo Väänänen, Turku
Martti Väänänen, Siilinjärvi
Pentti Väänänen, Oulu

NRO 24 • 2016

4 Esimiehen tervehdys Pentti Väänänen

Elämää entisten immeisten – Sukututkimusta ja muistelua

5 Varpasen Väänäset – uusi sukukirja Pertti Väänänen

6 Väänästen päähaaran alkukoti sijaitsi Pertti Väänänen
Rantasalmella

Että hoijettais sitä leiviskee – Merkillepantavia Väänäsiä

17 Kuvanveistäjä Yrjö Väänänen Pentti Väänänen

19 Kiira Väänänen voitti 17-vuotiaiden EM-pronssia Pentti Väänänen

21 Elisabeth Väänänen, ensimmäisiä suomenkielisen Kalevi Väänänen
opettajaseminaarin oppilaita

Väänästen veistämää ja Väänäsistä veistettyä

25 Tulen synty – Väänäs-traditio akateemikon Riitta Mäkinen
tutkimana

30 Runot: Evakkoäidille ja Väänäs-suvusta Hilikka Hokkanen

31 Näkymätön Viäänänen Jope Pitkänen

Kuj jäseniä yhteisen perreen – Sukuseuran nuorta polvea

32 Vaihtolukukausi Stuttgartissa Eeki Väänänen

35 Nanotimanttutkimusta Keski-Euroopassa Aapo Väänänen

38 Erasmus-opiskelijana Italian Padovassa Emmi Väänänen

43 Kanadassa metsätaloutta opiskelemassa Olli Karppinen

51 Kiitos stipendistä Emilia Väänänen

52 Kliinistä työtä opetushammashoitolassa Pinja Koponen

53 Stipendi auttoi valmistumaan Paula Koskinen

Kaet toisistaan niin ne tykkee – Sukuseura kokoontuu yhteen

54 Sukuseuran vuosikokous Lahdessa Riitta Mäkinen

60 Kutsu sukuseuran vuosikokoukseen 1.4.2017 Turkuun

60 Sukujuhla ja 17. sukokokous 5.-6.8.2017 Kuopion Tahkolla

60 Sukuseuran hallitus tiedottaa

ESIMIEHEN TERVEHDYS

Ensi vuonna Suomi täyttää 100 vuotta ja Väänästen sukuseura 80 vuotta. 1900-luvun alussa varsinkin maaseudulla elettiin lähes kehityksmaiden tasolla. Sadassa vuodessa kansantulomme on kymmenkertaistunut ja tuloterot pienentyneet kymmenenteen osaan. Olemme länsimainen hyvinvointivaltio.

Tästä kehityksestä 14.11.1937 perustettu sukuseuramme on päässyt nauttimaan. Sukuseuran sihteerin Erkki Vaherin kaatuminen Talvisodassa ja sodan jälkeinen aika lamauttivat sukuseuran toiminnan yli kymmeneksi vuodeksi. Kunniajäsenemme Kalle Väänäsen aloitteesta seuran toiminta elvytettiin vuonna 1964. Anni Väänäsen 32.000 markan testamenttitulot 1966 ja varojen sijoittaminen aikanaan Nokian osakeisiin ovat luoneet seuran taloudellisen perustan.

Kohtalomme on olla idän ja lännen välissä, joten suurvaltapoliittikka ja maailman taloustilanne vaikuttavat syrjäiseen maahamme. Viimeiset vuodet olemme seuranneet huolestuneina Venäjän toimia Krimillä ja Ukrainassa, Syyriassa sekä Itämeren piirissä.

Englanti äänesti gallupien, median ja valtaeliitin toiveista huolimatta Brexitin puolesta. Donald Trump valittiin Yhdysvaltain presidentiksi. Tämäkin vastoin kaikkia odotuksia ja toiveita. Ilmassa on laajaa tyytymättömyyttä valtaa pitäviin, jotka näyttävät vieraantuneen kansasta.

Väänästen Sukuseurakaan ei voi hyväksyä kaikkea epäoikeudenmukaisuutta. Sukuseura on tyytymätön ja pettynyt maalaisjärjen vastaiseen sukuseurojen verotuskohteluun. Sukuseuroja ei pidetä verotuksessa yleishyödyllisinä yhdistyksinä,

vaikka sukuseuran jäseneksi pääsevät kaikki sukututkimuksesta ja kotiseututyöstä kiinnostuneet. Sukuseuramme tekee merkittävää sukututkimusta ja on mukana dna-tutkimuksessa. Sukuseura on jakanut 50.000 euroa opiskelijastipendejä viimeisen kymmenen vuoden aikana. Verottaja pitää yleishyödyllisenä

yhteisönä esimerkiksi yritysten eläkeläisyhdistyksiä, jonne ulkopuoliset eivät pääse. Poliittiset ja ammattiyhdistysten säätiöt kylpevät euroissa, jotka tasapuolisuuden nimissä kuuluisivat verottajalle eli valtiolle.

Päättävän vuoden 2016 päätapahtuma oli vuosikokous Lahdessa Hennalan upseerikerholla. Väänästen sukukirja *Varpasen Väänäset* julkistettiin marraskuussa Maaningalla. Lämpimät kiitokset kirjan kokoajille Mauno Väänäselä ja Pertti Väänäselä sekä lukuisille taustatöyön tekijöille.

Sukuseuran juhluvuoden vuosikokous pidetään 1.4.2017 Turussa. Sukujuhla ja 17. sukukokous järjestetään Kuopion Tahkolla 5.-6.8.2017. Seuran 80-vuotisjuhlaa vietetään 11.11.2017 Helsingissä. Toivottavasti mahdollisimman moni Väänäs-sukuinen pääsee osallistumaan sukuseuran ja Suomi 100 -tapahtumiin.

Kiitän eri tapahtumien järjestäjiä ja niihin osallistuneita Väänäs-sukuisten hyväksi tehdystä sukuseuratyöstä. Esitän lämpimät kiitokset tämän lehden valmistamisesta julkaisutoimikunnalle ja taittajalle sekä aineistoa toimittaneille henkilöille, jotka vastaavat kirjoitustensa sisällöstä.

*Rauhallista joulua ja
hyvää itsenäisyytemme juhluvuotta 2017*

Pentti Väänänen
Esimies

VARPASEN VÄÄNÄSET, SUKUSEURAN KUODES SUKUKIRJA ON ILMESTYNYT

Teksti: Pertti Väänänen

Kauan odotettu sukukirja Varpasen Väänästä ilmestyi syksyllä 2016. Varpasen Väänäset -sukukirja on monen vuoden aikana ja monen ihmisen toimesta kerättyjen sukutietojen ja -tarinoiden kooste, joka kuvaa mahtavan savolaisen Väänästen talonpoikaissuvun yhden sukuhaaran henkilöitä ja heidän elämäänsä.

Varpasen sukuhaaralle nimen antaneet Varpasmaa ja Varpanen-järvi sijaitsevat Maanigan kunnan länsirajalla Pielaveden kunnanrajaan hipoen, Maanigan keskustasta noin 12 km länteen.

Väänäset tulivat 1500-luvun puolivälin aikoihin Rantasalmen Tuusmäestä Kuopion pohjoispuolelle nykyisen Kehvon - Väänälänrannan alueelle. Sata vuotta myöhemmin nykyisen Väänälänrannan seudulla Ruokoveden rannalla Väänäsillä oli jo neljä taloa, joita isännöivät veljekset Tahvo, Paavo, Antti ja Pekka Väänänen. Paavon pojanpojanpoika Iivari Väänänen (s. 1685) lähti etsimään parempia elinmahdollisuuksia ja perusti perheensä kanssa oman asuinpaikan savupirtteineen Maanigan Varpasjärven rannalle. Sukukirja kertoo tämän Iivari Väänäsen ja hänen jälkeläistensä elämästä noin 300 vuoden ajalta. Iivarin ja hänen perheensä elämää kuvattaessa kirja samalla valaisee savolaisen

maaseutuväestön elintapoja ja elinolosuhteita 1700- ja 1800-luvun Pohjois-Savossa.

Varpalassa Väänäsiä asui noin neljän sukupolven ajan. Näyttää siltä, että 1800-luvun alkupuolella Väänäset olivat jo pääosin muuttaneet Varpalasta muualle Maanigan alueelle kuten Kuro-lanlahden ja Käärmelähdin kyliin. Nykyisin sukuhaaran jäseniä asuu ympäri Suomea ja Eurooppaa sekä eri puolilla

maapalloa.

Varpasen Väänäset -kirjan yli 1500 henkilön sukutarinat ovat paitsi kirjoitettuna tekstinä myös yli 300 valokuvan muodossa kirjan kuvagalleriassa. Vaikka vanhat kuvat ovat usein huonolaatuisia, ne pystyvät kertomaan aikansa vaatetuksesta ja elintavoista enemmän kuin pelkät sanat. Kirjan henkilöt on järjestetty 982 jälkipolvitauluun.

Varpasen Väänäset -kirjan on kustantanut Väänästen Sukuseura ry ja sen ovat koonneet keravalaiset Mauno Väänänen ja Pertti Väänänen. Kirjassa on 380 sivua ja laaja henkilöhakemisto.

Varpasen Väänäset -kirjan hinta jäsenille on 30 euroa ja ei-jäsenille 40 euroa.

Tiedustelut ja tilaukset:

vaanastensukuseura@gmail.com

VÄÄNÄSTEN PÄÄHAARAN ALKUKOTI SIIJAITSI RANTASALMELLA

Teksti: Pertti Väänänen

Artikkeli perustuu sukuseuran vuonna 2015 FM Ari Kolehmaiselta tilaaman tutkimustyön raporttiin ja Y-DNA testisarjan tulosten lopulliseen analyysiin.

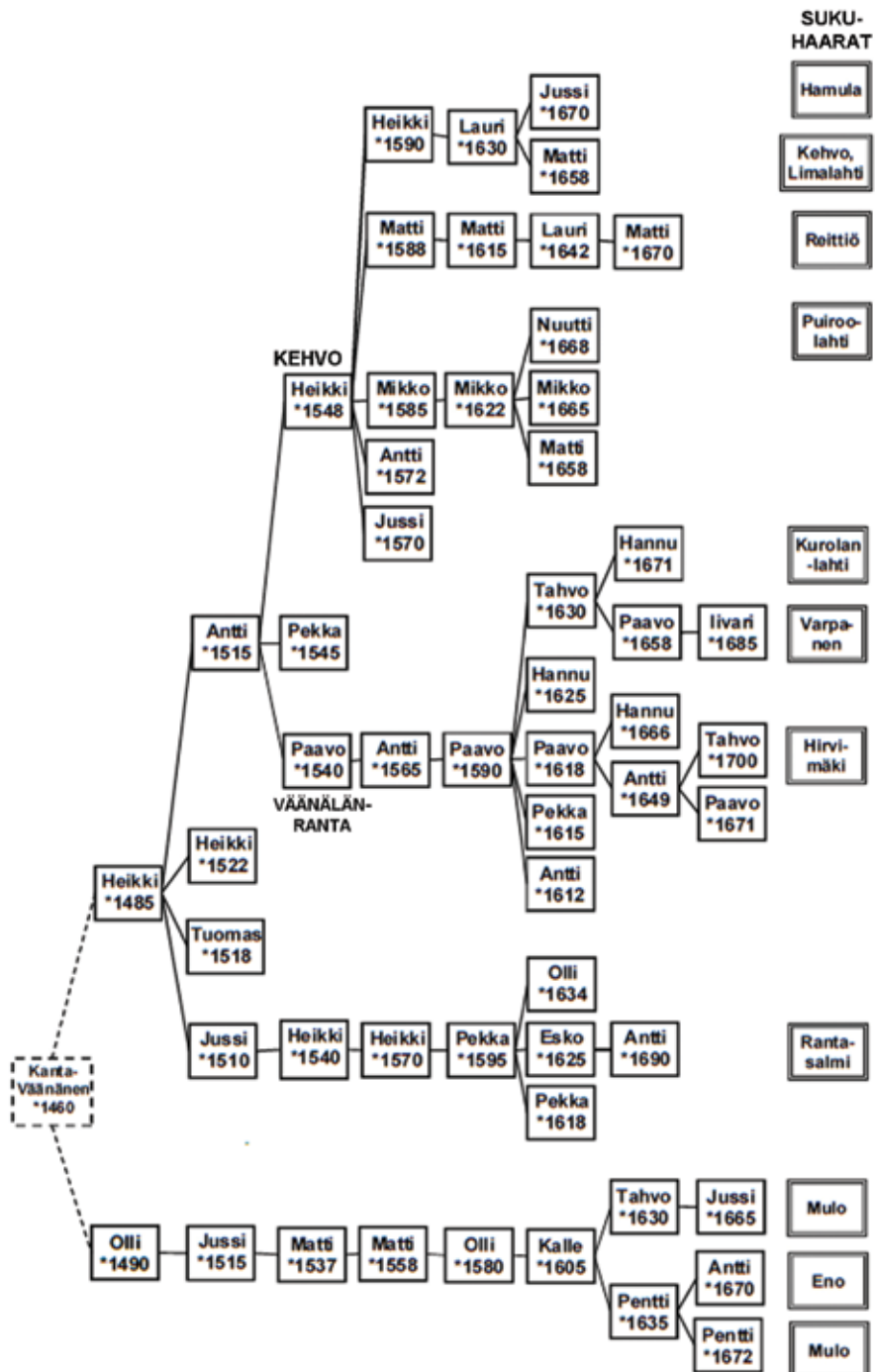
**Väänäsillä on kaksi alkukotia
Etelä-Savossa**

Sukuseuran viime vuosien aikana teettämät Y-kromosomien DNA-tutkimukset eri sukuhaarojen miehistä, joiden isälinja tiedetään katkeamattomana mahdollisimman kauas taaksepäin, ja FM Ari Kolehmaiselta suorittamat tutkimukset Väänästen kaikkein varhaisimmista vaiheista ja perhesuhteista osoittavat selvästi, että Väänäsillä on ainakin kaksi erillistä alkukotia, nimittäin Mikkelin eli Ristiinan Väänälä ja Rantasalmen Tuusmäki.

Ainoa mahdollisuus tutustua myöhäiskeskiajan lopun ja uuden ajan alun perheisiin ja henkilöihin on siltä ajalta säilyneet asiakirjat. Niiden tulkinta ei ole kuitenkaan helppoa, koska asiakirjoissa on aikalaiskirjaajan kuvailemana asiat niin kuin niistä silloin oli tapana kertoa. Asiakirjat tehtiin sen aikaisen hallinnon ja viranomaisten

käyttöön, eikä kirjoitustapakaan ollut vielä vakiintunut. Yhdistelemällä riittävän monen asiakirjan tietoja pystyy asiantuntija muodostamaan perheitä ja näistä sukuja. DNA-testien tuloksia tulkittaessa on puolestaan pidettävä mielessä, että vaikka DNA on erehtymättömä, sen tulos voi muuttaa perinteen sukututkimuksen tulokset vain, jos DNA-tulos on vahvasti ristiriidassa asiakirjatiedon kanssa.

Y-kromosomin DNA:n tutkituissa markkerikohdissa oli yksi merkittävä, useimpia Väänäsiä ja muita Väänäsilä lähimpiä sukuja yhdistävä markkeri, DYF406S1 arvolla 12. Tämän markkerin arvo oli kuitenkin 11 Ristiinan ja Ylikiimingin Väänäs-näytteissä ja lisäksi parissa sellaisessa, jonka Väänäs-haara on vielä epäselvä. Kun nopeasti mutatoituvien markkereiden osuus jätettiin huomiotta, kaikki testatut Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan sukuhaarat poikkesivat lopulta vain hyvin vähän toisistaan. Tämä loi perusteet teettää yhdelle ”puuro-lahtelaiselle” näytteelle ns. BigY-testi, mikä selvittäisi Väänästen sijainnin savolaisessa sukupuussa verrattuna muihin testattuihin savolaissukuihin.

Rantasalmen Tuusmäestä peräisin olevia Väänäs-sukuhaaroja. Heikin *1548 jälkeläiset asustivat Kehvon alueella. Paavon *1540 jälkeläiset asuttivat Väänälänrannan seutua. Henkilöille merkityt syntymävuodet ovat "noin" vuosia.

Tämä Y-kromosomin täydellinen analyysi osoittaa, että Väänästen pääsuku kuuluu itäisen N-haploryhmän savolaishaaraan ja suvun terminaalinen SNP on kansainvälisessä luettelossa merkittynä Y22104. BigY-testitulosten YFull-analyysiin pohjautuvan aika-arvion perusteella Väänästen haarautuminen erilliseksi oksaksi (Y19097) olisi tapahtunut jo joskus 200—400 luvulla jKr. Tästä ryhmästä on Väänäset vielä eronneet tuhat vuotta myöhemmin noin 1300-luvulla omaksi Y22104-ryhmäksi. Suvun isälinjaiset alkujuuret ovat Karjalassa, mutta sukunimi on ilmeisesti syntynyt vasta Savossa.

Väänästen ryhmään kuuluvat mm. Hakuliset, joista on myös tehty BigY-testi. Hekin ovat lähtöisin Rantasalmelta. Kun tehtyjen DNA-testien lukumäärä lisääntyy, hahmottuu sekä ajallisesti että olemukseltaan se savolaisklaani, josta Väänäsetkin haarautuivat omaksi suvukseen. Niiltä ajoilta samasta alkuperästä haarautuneet suvut saattavat toisaalta nykyisin olla myös eri nimisiä.

Väänästen pääsukuhaaran alkukoti Rantasalmella

Ensimmäisissä verottajan dokumenteissa vuodelta 1541 on Rantasalmella kaksi Väänästen taloa. Toista isännöi eräs merkittävä Väänästen kantaisista, Heikki Väänänen (s. noin 1485), jolle on merkitty kolme joustaa eli vähintään 15-vuotiaista miestä. Jousirahaa kannettiin miehiltä, jotka iän puolesta

olivat kykeneviä jännittämään jalkajousen. Heikin itsensä lisäksi taloudesta oli siis kaksi täysikasvuista miestä.

Heikki isännöi kahdeksan veromarkan taloa Rantasalmen Tuusmäessä. Hänellä oli ainakin kolme poikaa: Heikki, Tuomas ja Jussi. On kuitenkin erittäin todennäköistä, että myös Pohjois-Savon uudisraivaaja Antti Väänänen oli Heikki Väänäsen poika. Yksi Antin pojistakin oli nimittäin Heikki, muiden poikien nimet olivat Paavo ja Pekka. Viisi vuotta myöhemmin vuonna 1546 tämän talon isäntinä olivat jo Heikki Väänäsen pojat Tuomas, Heikki ja Jussi Väänänen.

Toinen Väänästen talo Rantasalmen Tuusmäellä oli Olli Väänäsen seitsemän veromarkan talo, missä Olli oli isäntänä vuoteen 1555. Talon seuraava isäntä oli Matti Jussinpoika Väänänen. Tuusmäessä oli sekä Heikillä että Ollilla Jussi-niminen poika, mutta todennäköisesti Ollin pojanpoika Matti jatkoi talossa isoisänsä jälkeen. Matin isä eli Jussi Ollinpoika oli ilmeisesti kuollut nuorena. Matti Jussinpoika oli verotettuna jo vuoden 1556 papinveroluettelosta alkaen, joten hän on syntynyt 1530-luvulla, luultavasti loppupuoliskolla. Matti Jussinpojasta polveutuvat **Pohjois-Karjalan Hammaslahden Väänäs-sukuhaarat**.

Rantasalmen ensimmäisessä kymmenyksessä kirjattiin vuonna 1541 myös Antti Väänäsen talo, joka kuitenkin sijaitsi Pohjois-Savon uudisasutusseudun, Kehvon, alueella. Kyseisestä seudusta tuli lähtöpaikka laajalle Pohjois-Savon Väänästen

suvulle. Uudistalot syntyivät sukujen vanhoille erä- ja riistamaille, kun kasvavien sukujen jäsenten oli etsittävä uusia asuinpaikkoja. Savolainen uudisasutusliike oli alkanut jo aikaisemmin, mutta kruunun otettua sen suojelukseensa, se saavutti huippunsa 1500-luvulla.

Muutto Pohjois-Savoon

Antti Väänänen (s. 1510 luvulla) lie-
nee ollut vuonna 1541 vielä isänsä
taloudessa Rantasalmella. Hän muut-
ti Kallaveden pohjukan Ruokoveden
rantamille ilmeisesti vuosien 1541 ja
1546 välillä. Hän oli pitkään ainoa ve-
rotettu Väänänen niillä main ja toimi
käräjillä lautamiehenä. Antti oli saa-
nut valtakirjan näiden sukunsa erä-
alueiden viljelemiseen Savonlinnan
päälliköltä Kustaa Finckeltä. Antilla
oli, varmaankin työteliään havumet-
sään raivattavan kasken vuoksi, yh-
tiömiehenä Olli Ikäheimonen, joka oli
myös rantasalmelaista sukua. Antti
Väänäsen talo sijaitsi nykyisen Keh-
von alueella ja Ikäheimosen nykyisellä
Väänälänrannalla. Myöhemmin myös
tämä Ikäheimosen tila siirtyi Väänä-
sen haltuun.

Asiakirjatietojen perusteella voi-
daan todeta, että Kehvon ja Väänälänrannan seutujen kantaisällä, Antilla (s. 1510-luvulla), oli ainakin kolme poikaa nimittäin Pekka, Paavo ja Heikki. Antille on vuonna 1565 kirjattu jousiluvuksi papinveroluettelossa ensimmäistä kertaa kaksi. Toinen on ilmeisesti hänen poikansa Pekka

Antinpoika Väänänen, joka löytyy
vain sakkoluettelosta. Hänestä ei ole
mitään muita havaintoja asiakirjoissa.
Vuodesta 1568 alkaen tulee mukaan
poika Heikki, joka mainitaan vuonna
1571 torppariksi. Hänet on isänsä An-
tin ohella kirjattu myös saman vuoden
hopeaveroluetteloon. Paavo Väänänen
ei asiakirjoissa tule vastaan muuten
kuin poikansa Antti Paavonpojan
kautta. Antti Paavonpoika Väänänen
on selkeästi kantaisä Antti Väänä-
sen pojanpoika ja hänen isänsä Paavo
Väänänen on syntynyt joskus 1540-
luvulla ja kuollut ehkä jo 1560-luvun
lopulla jättäen kuitenkin jälkeensä
isoisänsä mukaan nimetyn Antti-
pojan. Antti on syntynyt 1560-luvun
loppupuoliskolla. Antti Paavonpojan
sukuhaarasta polveutuvat **Väänälän-
rannan Väänäset** ja niistä polveutu-
vat myöhemmät sukuhaarat.

Paavo Väänäsen veljellä Heikki
Antinpojalla (s. 1540-luvulla) oli ai-
nakin kolme poikaa Mikko, Matti ja
Heikki. Mikko Heikinpojasta (s. noin
1585) polveutuvat Kehvon **Puiroolah-
den Väänäset**, Matti Heikinpojasta
(s. noin 1588) polveutuvat **Reittiön
sukuhaarat** ja Heikki Heikinpojasta
(s. n. 1590) **Kehvolan, Limalahden
ja Hamulan sukuhaarat**. Mikolla (s.
noin 1585) tiedetään olleen myös kak-
si poikaa Heikki ja Mikko. Viimeisen
kerran isoisä Antti Väänänen tava-
taan verokirjoissa vuonna 1573. Hän
oli tuolloin iältään ehkä kuusissakym-
menissä tai jonkin verran nuorempi.

Heikki Antinpoika Väänänen (s.
1540-luvulla) tavataan sen jälkeen

Kehvolla ainoana Väänäsenä vuoteen 1584 asti, jolloin hänen poikansa Antti Väänänen on kirjattu huonemiesluetteloon. Antti Heikinpoika lienee syntynyt 1560-luvun loppuvuosina niin, että oli jo vähintään 15-vuotias vuonna 1584, kun hänet mainitaan huonemiesten luettelossa. Ikäjärjestyksessä seuraavana pojista oli Jussi Heikinpoika, 1570-luvun alussa syntynyt. Vuoden 1600 veroluetteloissa Väänäsiä luetellaan Heikki, Jussi, Antti Heikinpoika ja Antti Paavonpoika. Jussi Väänänen on vuoden 1627 voutintilien yleisten asiakirjojen sarjaan kuuluvissa karanneiden luettelossa. Myös Heikki Väänänen mainitaan samana vuonna karanneeksi.

Kehvon Väänäset

Kehvolla on vuoden 1664 maantarkastusluettelossa mainittu kaksi taloa, joista toinen on Lauri Heikinpoika Väänäsellä, joka on kantaisä Antin pojanpojan Heikki Heikinpojan (s. n. 1590) poika. Toinen talo eli Puiroolahden oli Nuutti Kallisella, jonka vävyksi Mikko Mikonpoika Väänänen tuli. Kehvon sukuhaarat alahaaroineen (mm. Hamula ja Limalahti) polveutuvat edellä mainitusta Lauri Heikinpoika Väänäsestä (s. noin 1630). Lauri Väänänen kuoli vuosien 1674 ja 1676 välillä noin 45-vuotiaana. Laurilla oli ainakin kolme poikaa, joista vanhin oli Matti (s. n. 1658). Jussi oli syntynyt noin 1670 ja Lauri noin 1673. Suku jakautui kahtia 1600-1700 -lukujen vaihteessa, kun Matti jäi isännäksi

Kehvolle ja nuoremmat veljet Jussi ja Lauri muuttivat Hamulaan. Kehvon Väänästen talo säilyi Matilla isovihan yli ja Hamulan taloista hänen veljensä Jussin talo pysyi myös suvulla isovihan jälkeen. Kehvon Matti Laurinpojasta polveutuvat ns. **Kehvolan ja Limalahden** sukuhaarat ja Jussi Laurinpojasta ns. **Hamulan** sukuhaarat.

Kehvon sukuhaarojen DNA-testatuilla on muista poiketen Y-DNA:n markkerissa DYS444 arvolla 14. Muilla Väänäsillä tässä markkerissa on arvona 13, joten Kehvon sukuhaarassa on tapahtunut muista haarautumisen jälkeen muunnos kyseisessä markkerissa. Koska Puiroolahden ja Reittiön Väänäsillä ei sellaista ole, niin muutoksen on täytynyt tapahtua Heikki Väänäsen (s. noin 1590) tai hänen poikansa Lauri Väänäsen (s. noin 1630) kohdalla.

Edellä mainitun Mikko Heikinpojan (s. noin 1585) poika ja Puiroolahden sukuhaaran kantaisä Mikko Mikonpoika Väänänen mainitaan vuoden 1638 ruodutusluettelossa Kuopion kirkkoherran renkinä. Hänen syntymävuotensa olisi siis noin 1622, koska hänen on täytynyt tulla 15-vuotiaaksi jo ennen ruodutusluettelon tekoa eli luultavasti edellisenä vuonna. Hän oli pappilan renkinä muutaman vuoden ja sitten 1644 henkikirjassa tilattomana huonemiehenä Kuopion kylässä. Omaisuutta hänellä oli mm. kaksi lehmää. Mikko mainitaan myös nihtinä eli jalkaväen sotilaana. Vuonna 1653 Mikko on kirjattu vaimonsa Nuutti Kallisen tyttären kanssa

talolliseksi Käärmelahdessa. Vuoden 1657 aikana Mikko muutti Käärme-
lahdesta Kehvolle Nuutti Kallisen Pui-
roolahteen kotivävyksi. Nuutti Kalli-
nen oli sitä ennen ainoa veronmaksaja
Kehvolla.

Maantarkastusluettelossa vuonna
1664 Kehvon Nuutti Niilonpoika Kal-
linen mainitaan vävynsä kanssa, mut-
ta henkikirjoissa talon isäntänä oli jo
Mikko Väänänen. Mikko oli isäntänä
aina vuoteen 1676 asti. Kaksi vuotta
myöhemmin kuolleiden luettelossa
oleva Mikko Väänänen on suurella
todennäköisyydellä juuri Puiroolah-
den isäntä. Mikolla tiedetään olleen
kolme poikaa: Matti (s. noin 1656),
Mikko (s. noin 1664) ja Nuutti (s.
noin 1668). Matti Mikonpoika kirjat-
tiin ensimmäisen kerran vuoden 1676
ruodutusluetteloon ja hänet vihit-
tiin avioliittoon vuonna 1683. Mikko
avioitui vuosien 1690—1692 välillä ja
Nuutti 1690-luvun lopulla. Nuutti
Mikonpojasta (s. noin 1668) pol-
veutuvat myöhemmät **Puiroolah-
den Väänäset**, Matti kuoli vuonna
1730 Puiroolahdessa ja Mikko kuoli
70-vuotiaana vuonna 1734.

Väänälänrannan Väänäset

Väänälänrannan sukuhaara polveu-
tuu kantaisäntä Antti Väänäsen (s.
1510-luvulla) pojasta Paavosta, jota
ei ehditty verokirjoihin merkitä. Paa-
volla oli poika Antti Paavonpoika
Väänänen, jonka on täytynyt syntyä
jo 1560-lopulla. Antilla (s. noin 1565)
oli vuorostaan poika Paavo. Antin tila

oli Väänästen taloista vaurain aina-
kin karjan perusteella, sillä vuoden
1624 karjaluettelossa Antti Väänänen
omisti mm. kolme hevosta, 12 lehmää,
16 lammasta, kolme sikaa ja muuta
karjaa.

Paavo Antinpoika Väänänen on
syntynyt vuoden 1590 tietämällä, kos-
ka hänellä oli jo vuoden 1637 ruo-
dutusluettelossa kolme vähintään
15-vuotiaista poikaa: Antti, Paavo ja
Pekka, lisäksi yksi heistä oli 15-vuoti-
as tai vanhempi jo vuonna 1629. Paavo
Antinpoika oli isäntänä isänsä Ant-
ti Paavonpojan (s. noin 1565) jälkeen
vuodesta 1626 lähtien. Paavon veli
Antti Antinpoika kaatui nihtinä so-
dassa vuonna 1627.

Paavo Antinpoika Väänäsellä (s.
noin 1590) oli viisi poikaa, jotka jakoi-
vat Väänälänrannan niin, että vuon-
na 1664 taloja oli neljä. Pojista van-
himmat Antti (s. noin 1612) ja Pekka
(s. noin 1615) olivat omilla tiloillaan.
Paavo Paavonpoika (s. noin 1618) ja
Tahvo Paavonpoika (s. noin 1630) oli-
vat omissa asumuksissaan, mutta tila
oli vielä yhteinen. 1600-luvun lop-
puun mennessä Väänälässä oli viisi
tilaa. Samaan aikaan 1600-luvun lop-
pupuolella Väänälänrannalla asui viisi
Paavo Väänästä, jotka olivat serkkuja
keskenään. Kaikilla veljeksillä (Ant-
ti, Pekka, Paavo, Hannu ja Tahvo) oli
poika, joka oli nimetty isoisä Paavon
mukaan. Tämä on ollut omiaan ai-
heuttamaan sekaannuksia sukututki-
muksen teossa.

Paavo Antinpojan (s. noin 1590)
pojista kolmanneksi vanhin oli Paavo

Paavonpoika (s. noin 1618), jolla oli ainakin neljä poikaa: Paavo, Pekka, Antti ja Hannu. Heistä Antti Paavonpoika (s. noin 1649) on vielä 1700-luvullakin Väänälänrannalla, ja hänellä oli jo aikuinen, naimisissa oleva poika Paavo. Suurella todennäköisyydellä tämän Antti Paavonpoika Väänäsen (s. noin 1649) nuorempi poika oli Tahvo Antinpoika Väänänen (s. noin 1700). Asiakirjoissa ainoa Antti Väänänen, joka olisi suunnilleen sopiva hänen isäkseen, on juuri Antti Paavonpoika Väänänen (s. noin 1649). Renki Tahvo Antinpoika vihittiin vuonna 1731 Maria Hannun tytär Korhosen kanssa, ja hän on **Hirvimäen sukuhaaran** kantaisä.

Paavo Antinpoika Väänäsen (s. noin 1590) nuorimmainen, Tahvo Paavonpoika (s. noin 1630) mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 1648 manttaaliluettelossa. Tahvon pojat luetellaan tuomiokirjassa ja heistä vanhin oli vuonna 1680 Marketta Mikontytär Raatikaisen kanssa avioitunut Paavo Tahvonpoika Väänänen (s. noin 1658). Tällä Paavolla oli poika Iivari (s. 1685), joka oli vävynä Väänälänrannan Matti Ruotsalaisen talossa. Hän, Iivari on **Varpasen Väänästen** kantaisä. Iivarin isällä Paavolla oli myös veli Hannu Tahvonpoika Väänänen (s. noin 1671), joka oli avioitunut Beata Malisen kanssa ja on puolestaan **Kurolanlahden Väänästen** kantaisä.

Iivari Paavonpoika (s. 1685) on kirjattu henkikirjoissa Väänälänrannalle, mutta kirkonkirjojen mukaan hän asui Kurolanlahden Varpasella.

Ilmeisesti maat kuuluivat Väänälän maihin, sillä Väänälänrannan kyläläiset haastoivat Iivarin 1749 talvikäräjille omankädenoikeuden käytöstä, kun hän oli vallannut kylän yhteismaata itselleen. Tämä Varpaisenmaa oli merkitty vuoden 1664 maantarkastuskirjaan kuuden talollisen yhteiseksi metsämaaksi, joten kyläläiset vaativat nyt Iivarilta maanvuokraa sekä hänen uudistalostaan että kahdesta torpasta tai muussa tapauksessa panemaan talon ja torpat hajalle.

Reittiön Väänäset

Matti Väänänen, s. 1580-luvun loppupuolella, tulee verokirjoihin vuonna 1616. Hän oli samassa taloudessa yhdessä Mikko Väänäsen (s. noin 1585) kanssa, joten hänkin on aiemmin mainitun Väänälän Heikki Antinpoika Väänäsen (s. noin 1548) poikia, vaikka hänenkään kohdalla ei asiakirjoissa isän etunimeä ole kirjattu. Matti Heikinpoika on vielä vuoden 1626 tarkassa maakirjassa, mutta vuoden 1633 myllytulliluettelossa, joka edeltää henkikirjoja, on hänen leskensä. Vuoden 1639 henkikirjassa on Matti Väänäsen leski ja poika, joka tarkoittaa Matti Matinpoikaa, Reittiön Väänästen kantaisää. Viiden vuoden kuluttua Matti kirjattiin asuvaksi Reittiöllä (aiempi Syväri) vaimonsa kanssa. Matti Matinpoika Väänäsen (s. noin 1615) pojista Lauri (s. noin 1640) ja Matti (s. noin 1650) kuolivat nuorina. Veljeksisistä nuorin Hannu lienee syntynyt vasta vuoden 1660 tietämillä.

Vuonna 1658 Matti Matinpoika Väänänen on henkikirjassa poikansa kanssa. Matti oli isäntänä aina vuoteen 1675 asti. Vuodesta 1676 lähtien isännöyden otti vanhin poika Lauri (s. noin 1640). Kolme vuotta myöhemmin 1679 henkikirjassa Laurilla on vaimo. Hän lienee avioitunut jo aiemmin, sillä kahta vuotta aiemmin (1677) henkikirjan henkilöluku on kaksi ja toinen henkirahaa maksava on todennäköisesti hänen vaimonsa. Laurilla oli ainakin yksi poika Matti, joka vuoden 1693 henkikirjassa on ensimmäisen kerran kirjattuna vaimoineen. Matti Laurinpoika on syntynyt vuoden 1670 tienoilla tai 1660-luvun lopulla. Hänestä jatkuu **Reittiön Väänästen** sukuhaara.

Tuusmäen Väänäset

Myöhemmät Rantasalmen Väänäset polveutuvat 1500-luvun lopulla syntyneestä Pekka Heikinpoika Väänäsestä, sillä kaikkien muiden Väänäshaarojen jäljet katkesivat Rantasalmella. Pekka Heikinpoika Väänänen oli alussa mainitun Heikki Väänäsen (s. noin 1485) pojanpojan Heikki Jussinpoika Väänäsen (s. noin 1540) pojan Heikki Heikinpoika Väänäsen (s. noin 1570) poika.

Pekka Heikinpoika Väänänen (s. noin 1595) kuoli noin vuonna 1634. Pekalla tiedetään olleen kolme poikaa: Pekka, Esko ja Olli. Esko Pekanpoika Väänäsellä (s. noin 1625) oli vaimo jo 1640-luvun puolivälistä eteenpäin. Hänelle syntyi lapsia 1670-luvun

puolivälistä 1690-luvun alkuun asti, joten Eskolla on ollut ilmeisesti kaksi vaimoa, sillä on selvää, ettei 1640-luvulla vihitty vaimo, ole enää synnyttänyt yli 40 vuotta myöhemmin. Eskon pojasta Antti Väänäsestä (s. 1690) polveutuu **Rantasalmen Tenhulmäen** sukuhaara.

Hammaslahden Väänäset

Käytännössä kaikki Pohjois-Karjalan Väänäset, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, polveutuvat 1620–1630 -luvulla Rantasalmelta Tohmajärven Hammaslahdelle muuttaneista Kalle (s. noin 1605) ja Olli (s. noin 1610) Ollinpoika Väänäsestä. Suku levisi Ilomantsiin ja muihin lähipitäjiin. Hammaslahdelle tulneiden veljesten isä oli 1580-luvulla syntynyt Olli Matinpoika Väänänen, joka toimi lautamiehenä Rantasalmen Syväisillä. Tässä sukuhaarassa Väänäset olivat laajalti lautamiehiä, sillä Ollin isä Matti Matinpoika Väänänen ja isoisa Matti Jussinpoika Väänänen olivat myös lautamiehiä. Ollin talo kuitenkin oli ”sortunut köyhyyteen” 1620-luvulla. Pojat lähtivät ilmeisesti ”paremman elämän” perässä ja sotaväkeäkin karkuun Käkisalmen lääniin. Kalle Väänänen oli Käkisalmen läänin maakirjoissa Hammaslahdella isäntänä 1640-luvun lopulle, mutta vuoden 1651 maakirjassa häntä ei enää ole. Vuonna 1651 Olli Väänänen oli vielä maakirjassa.

Kun asiakirjat alkavat uudestaan (1681), Hammaslahdella arvio-

veroluettelossa on Tahvo ja Pentti Väänänen. Molempien jälkeläisissä on paljon Kalle-nimisiä poikia, joten he ovat hyvinkin varmasti juuri Kalle Väänäsen poikia, ei Ollin. Populina eli tilattomana Hammaslahdella asui myös Matti Väänänen. Hän oli mahdollisesti Olli Väänäsen poika. Vuoden 1682 savuluettelossa Pentti Väänänen on vielä elossa, mutta hän kuoli vuoteen 1685 mennessä, jolloin veroluetteloissa on hänen leskensä. Tahvo Väänänen toimi Tohmajärven käräjien lautamiehenä koko 1680–1690 -luvun. Tahvo on ainoa Väänänen Tohmajärven seudun verokirjoissa Pentin kuoleman jälkeen, aina vuoteen 1696 asti. Tällöin alkaa jälleen asiakirjojen katkos, joka kestää vuoteen 1722 asti.

Maakirjojen alkaessa isovihan jälkeen vuonna 1722 on Väänäsillä useita talouksia Hammaslahdella. Koska patronyymejä ei kaikilla mainita, on pääteltävä lasten etunimien perusteella, ketkä ovat Tahvo Väänäsen ja ketkä Pentti Väänäsen poikia. Yksi mainituista on Tahvo Tahvonpoika Väänänen (s. noin 1685), joka muutti myöhemmin Ilomantsin Maukkulaan. Hän on siten Tahvon poika ja toisen Tahvo Väänäsen täytyy olla Pentin poikia. Juho (s. 1665) lienee Tahvon poikia, koska hänellä on Tahvo-poika. Pentti (s. 1672) on luultavasti Pentin poikia. Oskolassa asunut Antti Väänänen kuuluneen myös Pentin poikiin, koska yksi hänen pojistaan on Pentti. Hammaslahden Väänästen tyypillisimpiä etunimiä olivat

Kalle, Pentti ja Tahvo, joita esiintyi lähes joka perheessä.

Y-DNA-tuloksissa on myös löydettävissä yhteisiä mutaatioita Pohjois-Karjalan sukuhaaroista. Mulon ja Enon sukuhaarojen testatuilla on yhteinen arvo 11 markkerissa DYS505. Tätä ei muilla testatuilla Väänäsillä ole. **Mulon** (Tahvon, s. 1714 jälkeläiset) ja **Enon** (Antin, s. 1699 jälkeläiset) haarat ovatkin keskenään suhteellisen läheistä sukua, sillä yhteinen kantaisä on Pentti Väänänen (s. noin 1635). Tämä sukuryhmä on DNA-tulosten markkereiltaan lähellä paitsi Rantasalmelle jääneitä Väänäsiä, myös Pohjois-Savon Väänäsiä.

Muita Väänäs-sukuja

Mikkelin Väänälän Väänäset

Yhden Väänäs-suvun lähtöpaikka on Mikkelin Väänälä. Kylä kuului Pellosniemen pitäjän Pitkälähden neljänneksen, Seppälän kymmenykseen. Ainakaan toistaiseksi DNA-testit eivät ole todistaneet Mikkelin ja Rantasalmen Väänästen sukulaisuutta. Mikkelin seudun Väänäset ovat myös N-haplotyyppiryhmän savolaisklaania, mutta niin kaukaista sukua Rantasalmen Tuusmäeltä lähtöisin oleville Väänäsille, että yhteinen kantaisä on ilmeisesti kaukana ennen sukunimien syntyä. On myös mahdollista, että kaksi Väänäs-sukua ovat saaneet nimensä myöhäiskeskiajalla toisistaan riippumatta. Testattujen suora isälinja on Mikkelin seudun Väänäsillä johdettavissa aivan

asiakirjojen alkuun asti, joten Väänäsen nimi on polveutunut isältä pojalle.

Asiakirjojen alkaessa (1541) Pellosniemen Pitkälahden kuudennessa kymmenkunnassa Väänäsistä verokirjoihin on merkitty Paavo ja Olli Väänänen ja talon jousiluku oli kolme. Talossa oli siis kolmaskin täysikasvuinen mies. Vaikuttaa siltä, että Mikkelin Väänälän Väänästen yhteinen kantaisä on Lauri Väänänen, joka on syntynyt noin 1430-luvulla. Seuraava maakirja on vuodelta 1546 ja silloin Väänäsiä on Ollin lisäksi Pekka ja Lauri. Paavo Väänästä ei enää mainita. Pekka, Olli ja Lauri Väänänen jatkavat yhdessä kolmestaan pitkään asiakirjoissa ja he ovat kaikki veljeksiä, Lauri Väänäsen poikia. 1560-luvun alussa sukupolvi vaihtuu, kun verokirjoihin tulee Pekka Pekanpoika, Lauri Ollinpoika, Olli Ollinpoika ja Olli Laurinpoika Väänäset.

1590-luvulta alkaa seuraava sukupolvenvaihdos, kun Pekka Pekanpoika Väänäsen pojat Pekka, Paavo ja Frans Pekanpoika Väänänen tulevat isänniksi, osa vasta selvästi 1600-luvun puolella. Lauri Ollinpoika Väänäsen poika Perttu Laurinpoika seuraa isäänsä toisessa Väänäsen talossa jo vuodesta 1578 lähtien. Luultavasti Lauri Ollinpoika kuoli melko nuorena.

Vuonna 1606 pariskuntaluettelossa mainitaan ensimmäisen kerran Matti Paavonpoika Väänänen. Matti Paavonpoika Väänäsen isää Paavo ei asiakirjoissa mainita. Vuonna 1541 mainittu Paavo Väänänen ei käy Matin isäksi, koska Matti syntyi

huomattavasti myöhemmin. Paavonimi kertoo kuitenkin siitä, että tuota nimeä Mikkelin Väänäsillä on käytössä. Luultavasti Matti Paavonpojan isä Paavo Väänänen (s. noin 1550) oli jokin nuorempi veli, jota ei verokirjoissa mainittu. Taloja vertailemalla näyttää siltä, että hän sopii parhaiten Pekka Laurinpoika Väänäsen (s. noin 1518) pojaksi.

Väänästen suku kasvoi 1600-luvun aikana Mikkelin Väänälän kylällä nopeasti ja vuoden 1664 maantarkastusluettelossa lähes koko kylä muodostui Väänästen kuudesta talosta. Kuudesta Väänäseksi kirjoitetusta isännästä kuitenkin Lauri Ollinpoika vaikuttaa olevan oikealta nimeltään Kitunen. Jäljelle jäävästä viidestä Väänäsestä kaukaisimmat sukulaiset ovat keskenään 4. serkkuja ja osa 3. serkkuja ja pikkuserkkuja keskenään.

1700-luvun alkuun tultaessa Väänälän taloista oli Väänästen hallussa vielä kolme. Nämä Väänäset polveutuivat vuoden 1664 maantarkastuksessa olevista Matti Paavonpojasta (s. noin 1625), Tuomas Juhonpojasta (s. noin 1630) ja Juho Matinpojasta (s. noin 1616). Isovihan jälkeen Väänäsillä oli vielä samat talot hallussa (Väänälä nro 1, 3 ja 5), mutta 1730-luvun loppuun mennessä Väänälän nro 1:n ja 5:n omistajat menettivät talonsa ja asuivat kylällä tilattomina.

Väänäsen talosta nro 3 polveutuu **Ristiinan sukuhaara**, josta on myös otettu kaksi DNA-näytettä. Ristiinan Väänäsillä markkerin DYS464 arvo on 15 – 15 – 15 – 15, mikä osoittaa

heidän olevan kokonaan toista N-hap-loryhmän savolaishaaraa kuin Rantasalmelta lähtöisin olevat Väänäset, joilla markkeri on arvolla 13 – 13 – 14 –14. Kyseessä on rajaava markkeri, joka kertoo suoraan, että testatuilla ei voi olla yhteistä esi-isää reilusti yli tuhanteen vuoteen.

Pitkälahden Väänäset

Juvan (myöhemmän Anttolan) Pitkälahdelle muutti 1650-luvun puolivälissä Paavo Matinpoika Väänänen. Hän tuli taloon ns. puusniekaksi eli leskivaimon uudeksi mieheksi ja lasten isäpuoleksi. Paavo Matinpoika Väänäsellä oli kaksi poikaa: Pekka (s. noin 1657) ja Hannu (s. noin 1660). Tämän Hannun pojasta Hannu Hannunpoika Väänäsestä (s. noin 1691) ja hänen pojistaan polveutuu **Pitkälahden Väänästen** sukuhaara.

Pitkälahdelle naimakaupan perässä muuttanut oli varmastikin kotoisin Mikkelin Väänälästä, vaikka häntä ei löydy henkikirjoista ennen muuttoaan. Maantieteellisesti Väänälä ja Pitkälähti ovat todella lähellä toisiaan. Väliin mahtuu vain kaksi kylää:

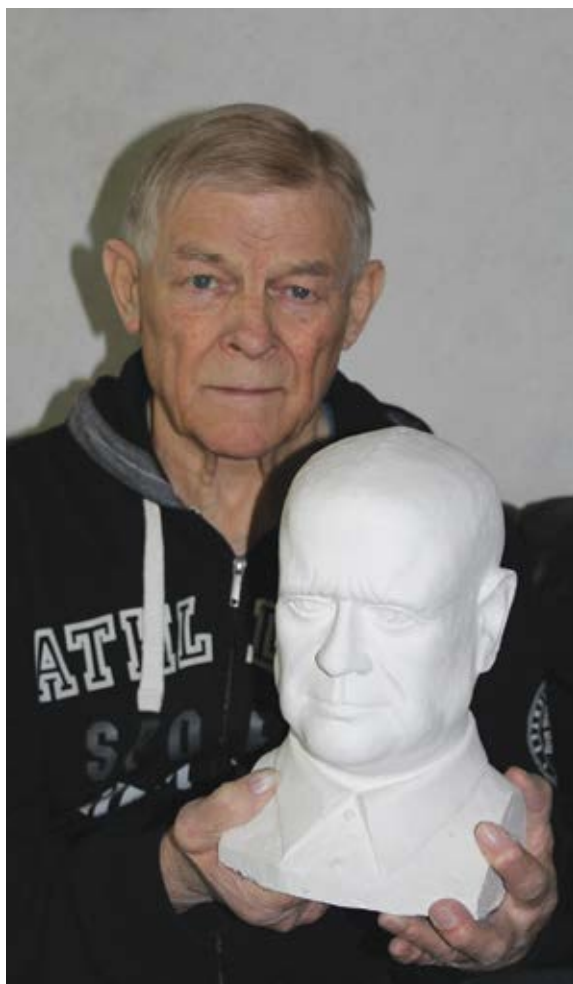
Kääriälä ja Rasankylä. Väänälässä on myös sopiva perhe, johon Paavo Matinpoika sopii. Juho Matinpoika Väänäsellä (s. noin 1616) mainitaan vuoden 1639 henkikirjassa naimaton veli. Tämä veli saattaisi olla Paavo Matinpoika, jos Paavo olisi syntynyt esimerkiksi noin vuonna 1622.

Työ jatkuu sen selvittämiseksi, mitä kautta ja kuinka kaukaa me Väänäset olemme sukua toistemme kanssa. Sukuseuralla on asiantuntijoita ja menetelmiä käytettävissä näiden seikkojen selvittämiseksi. Suurin ongelma on nykyaikana ihmisten löytäminen. Ennen asuttiin enemmän paikoillaan ja esivanhempien tietoja oli ainakin muistitietona. Nykyisin suvut ovat hajallaan, mikä ei kuitenkaan tee yhteydenpitoa hankalaksi, kun on kännykät. Kun vaan tietäisi kenelle soittaisi. Tämänkin lukijoiden joukossa on varmaan henkilöitä, joiden esi-isät ovat vielä ”Näkymättömiä Viänäsiä”. Kannattaa ottaa yhteyttä sukuseuraan, koska yhdistämällä tietomme ja voimamme saamme paremmin asioista selkoa ja pystymme rakentamaan sukulaispalapeliä yhä tarkemmaksi.

Että hoijettais sitä leiviskee – Merkillepantavia Väänäsiä

KUVANVEISTÄJÄ YRJÖ VÄÄNÄNEN

Teksti: Pentti Väänänen

Kuvanveistäjä Yrjö Väänänen ja teoksensa kansallissäveltäjä Jean Sibeliuksen rintapatsas

Yrjö Väänänen syntyi 22.11.1935 Ristiinan Ruokoniemen tilalla, joka on nykyään nimeltään Särkänniemi. Yrjö kuuluu Ristiinan Väänäsiin.

– Kotoa oli Ristiinaan 35 km ja Anttolaan vain reilu 10 km, sillä asuimme aivan Anttolan rajalla. Meitä oli viisi sisarusta, joista vanhin veli on kuollut. Meillä oli metsätila, peltoa vain kolmen hehtaaria, Yrjö Väänänen muistelee lapsuuttaan.

Yrjö Väänänen kävi kansakoulun ja oli pienestä pitäen kotona metsätöissä. Hän harrasti yleisurheilua, muun muassa kiekonheittoa, kuulantyöntöä ja seiväshyppyä voittaen pitäjän mestaruuksia. Armeijan jälkeen hän voitti myös piirinmestaruuksia nyrkkeilyssä. Vanhempana hän siirtyi keilailuun.

Yrjö Väänänen muutti vuonna 1958 Helsinkiin ja pääsi seuraavana vuonna Ateneumiin.

– Armeijan jälkeen helsinkiläinen opettaja Sampsa Leimu, joka vietti kesää Ristiinassa ja jolle näytin töitani, kehotti minua hakemaan Ateneumiin. Arastelin vähän hakea opiskelemaan.

Olin ilmoittautumassa sinne vuorokautta liian myöhään. Minulla oli mukanaani kaksi lepästä veistämääni puu-ukkoa. Näytin niitä rehtorille, joka antoi ilmoittautumislomakkeen ja niin pääsin Ateneumiin, Yrjö kertoo lähes 60 vuoden takaisia tapahtumia.

– Kun näin nuorena hyvän leppäpuun, niin parissa tunnissa vuoleskelin puu-ukon. Kun nyt yritän vuolla, niin siihen menee koko päivä, Yrjö Väänänen vitsailee.

Kahden vuoden kuluttua, vuonna 1961, Yrjö Väänänen lopetti opiskelut Ateneumissa. Hän sai töitä vahtimestarina Katajanokan Osuusliikkeen ruokalasta. Yrjö piirsi tuohon aikaan lyijykynällä ja teki öljyväritöitä.

– Minua harmittaa vieläkin, kun jätin kesken opinnot Ateneumissa. Kyllä minä olisin pystynyt niitä töitä tekemään, Yrjö Väänänen pohdiskelee nuoruusvuosien päätöstään.

Yrjö Väänänen kertoi taustalla olleen taiteilijana ylivertaisen Taisto Martiskaisen, joka teki niin hienoja töitä, ettei Yrjö olisi omasta mielestään sellaiseen pystynyt.

Yrjö Väänänen jatkoi muoto- ja maisemakuvien piirtämistä sekä

öljyvärimaalausta vahtimestarina ollessaan. Vuosina 1975-82 hän veisteli erityisesti lintuja ja petsasi ne.

Vuonna 1972 Yrjö meni naimisiin Mailis Sammaljoen kanssa, joka kuoli 2016. Yrjöllä on tytär ja kaksi poikaa, joista toinen asuu hänen kanssaan Espoon Kivenlahdessa.

Vuonna 1986-87 Yrjöltä leikattiin olkapäät ja hän joutui sairaseläkkeelle. Tämän jälkeen hän ei pystynyt maa-laamaan, mutta kuvanveistäjän työtä hän onneksi saattoi tehdä.

Vuonna 1995 Yrjö Väänänen meni työväenopistoon Kaapelitehtaalle.

– Myöhempi opettajani Ari Myllymäki sanoi, että kyllä sinä olisit pärjännyt kuvanveistäjänä, Yrjö iloitsee opettajansa tunnustuksesta kotonaan Espoossa.

– Yllättävän hyvin olen saanut raahaakin töistäni, Yrjö Väänänen summaa viimeisten 21 kuvanveistäjävuoden tuloksia. Yrjö on tehnyt muun muassa Yrjö Mauno Sprengportenin rintapatsaan Ristiinaan. Hänen töitään ovat myös nyrkkeilyn raskaan sarjan maailmanmestari Gunnar Bär-lundin ja kansallissäveltäjä Jean Sibeliuksen rintapatsaat.

Että hoijettais sitä leiviskee – Merkillepantavia Väänäsiä

KIIRA VÄÄNÄNEN

VOITTI 17-VUOTIAIDEN EM-PRONSSIA

Teksti: Pentti Väänänen

Kuva: Leena Paldanius

Kiira Väänänen voitti pronssia 17-vuotiaiden nuorten EM-kisoissa Tbilisissä.

Kiira Väänäsellä on moukarinheitossa neljä SM-kultaa ja maailman kärkitulos. Hän oli myös tyttöjen maajoukkuekapteenina Tukholmassa ja Tampereella.

Kiira Väänänen on syntynyt vuonna 1999 Varpaisjärvellä. Hän kuuluu Nilsin Reittien Väänäsiin. Kiira kävi peruskoulun Varpaisjärvellä ja opiskelee nyt Kuopion klassillisen lukion urheilulinjalla toista vuotta.

– Koskin moukaria ensimmäisen kerran 6-vuotiaana. 9-10-vuotiaasta lähtien olen heittänyt sitä. Moukarin käsittelyn minulle opetti kenttämentari Hannu Hynynen Varpaisjärvellä. Sen jälkeen minulla oli muutama valmentaja, mutta nyt minua valmentaa Leena Paldanius, Kiira Väänänen kertoo moukariuransa taustoista.

Kiira on ollut huipulla koko kilpailu-uransa ajan. Hän on voittanut neljä SM-mestaruutta eli kaiken mahdollisen vuosina 2013-16 sarjoissa T14 - T17.

Viime vuonna Kiira osallistui Euroopan Nuorten Olympiastivaaliin,

European Youth Olympic Festival (EYOF), Georgian Tbilisissä. Hän voitti sarjassaan hopeaa yli 64 metrin tuloksella.

Tänä vuonna Kiira osallistui samassa paikassa pidettyyn 17-vuotiaiden EM-kilpailuun ja voitti pronssia 66 metrin tuloksella häviten vain niukasti hopean ja kullan.

– Toissa vuonna olin ensimmäisen kerran maajoukkueessa. Kaikki oli uutta ja vähän jännitti. Tänä vuonna oli jo paljon vapautuneempi ja rennompi olo kilpailla, Kiira iloitsee.

Kiira Väänäsen hallussa on 17-vuotiaiden tyttöjen vuoden 2016 moukarinheiton maailman kärkitulos 66,98 m.

Kiira on ollut kaksi kertaa tyttöjen joukkueessa Suomi-Ruotsi-maaottelussa.

– Molemmilla kerroilla minut valittiin kapteeniksi ja heitettiin estejuoksuradan vesihautaan, kun tytöt voittivat maaottelun. Tampereella voitin ruotsalaisen kilpakumppanin

kahdeksalla metrillä, Kiira kertoi ylivoimastaan.

Ensi vuonna sarja ja moukarin koko vaihtuvat. Tähän saakka Kiiran sarjoissa on heitetty 3 kg moukarilla, mutta ensi kesänä vuorossa on 4 kg moukari ja sarja T19.

– Tavoitteena on menestyä 19-vuotiaiden tyttöjen EM-kilpailuissa Italiassa, Kiira kertoo lähiajan tavoitteistaan.

Kiira asuu viikot Kuopiossa ja viikonloppuisin hän käy kotonaan Varpaisjärvellä.

– Koti-ikävä ei ole päässyt tulemaan, kun viikonloppuisin pääsen harjoittelemaan kotiin, jossa isä voi katsoa heittoja ja tekniikka, tyytyväinen lukiolainen kertoo.

– Urheilu antaa minulle iloa ja nautintoa sekä hyvänolon tunnetta. Tulee hyvä olo, kun tuntee moukarin lähtevän hyvin, sillä sen eteen on tehty paljon työtä ja uhrattu hikisiä tunteja, Kiira summaa urheilun antia.

Kiirasta kuulemme vielä.

Että hoijettais sitä leiviskee – Merkillepantavia Väänäsiä

ELISABETH (LIISA) VÄÄNÄNEN, ENSIMMÄISIÄ UNO GYNGNAEUKSEN PERUSTAMAN SUOMENKIELISEN OPETTAJASEMINAARIN OPPILAITA VUONNA 1863

Teksti: Kalevi Väänänen

Aineiston keräys: Riitta Mäkinen, o.s. Väänänen

Jyväskylän keskustan pääkatua kolisteli kyytirattaita elokuun 10. päivänä 1863. Kyytirattaat toivat eri puolilta Suomea nuoria naisia Uno Gyngnaeuksen perustaman opettajaseminaarin oppilaiksi. Kaukaisimmat tulijat olivat 5 oppilasta Karjalasta, Savosta 4, Hämeestä 2, Pohjanmaalta 2 sekä Uudeltamaalta, Varsinais-Suomesta ja Ahvenanmaalta 1.

Tulijoista viisi oli noin 30-vuotiaista ja muut nuorempia. Kaksi nuorinta oli vasta 16-vuotiaita.

Jyväskylä opettajaseminaarin paikaksi valikoitui sen perusteella, että paikkakunta sijaitsi keskellä Suomea. Seminaarin ensimmäinen johtaja oli Uno Gyngnaeus, joka oli vuonna 1858 perustanut ensimmäisen suomenkielisen poikalyseon. Nyt vuonna 1863 hän oli ensimmäinen johtaja, kun ensimmäinen suomenkielinen naisseminari perustettiin.

Elokuun 10. päivänä vuonna 1863 Jyväskylään saapuneiden nuorten naisten joukossa oli myöhemmin suomalaisena kirjailijana, lehtinaise-
na ja yhteiskunnallisena vaikuttajana

tunnettu Minna Canth o.s. Johnson. Minna oli syntynyt Tampereella 19.3.1844 ja oli siis 10.8.1863 19-vuotias.

Saapujien joukossa oli myös Kiihtelysvaaran Palon kylässä 12.4.1835 syntynyt Elisabeth (Liisa) Väänänen, joka käytti puhuttelunimenään joko Elisabeth- tai Liisa-nimeä.

Liisa Väänäsen isä oli maanviljelijä Pekka Mikonpoika Väänänen, joka oli syntynyt 27.9.1796 Kiihtelysvaarassa ja joka oli vihitty 12.8.1821 Kiihtelysvaaran Hammaslahdessa Liisa Vastapuun, syntynyt 10.3.1801, kanssa. Pekka Väänänen kuoli 5.4.1852 ja Liisa Vastapuu 19.7.1855. Perheeseen oli syntynyt kaikkiaan kahdeksan lasta, joista Liisa oli viidenneksi vanhin.

Lapsista Paavo Väänänen, joka oli syntynyt vuonna 1831, jäi Kiihtelysvaaran Palon kylän Ryhälä 9 -tilan omistajaksi. Liisa muutti Tohmajärvelle 29.11.1858 ja pääsi oppilaaksi Tohmajärvelle vuonna 1857 perustettuun Jouhkolan karjakkokouluun, josta erosi 14.6.1863.

Ehkä tätä ennen oli kiirinyt sana, että Jyväskylään perustetaan ensimmäinen suomenkielinen naisten opettajaseminaari.

Tampereen yliopiston valtiotieteen maisteri Riitta Mäkinen o.s. Väänänen onnistui löytämään arkistojen kätköistä vuonna 1910 painetun Naisten ääni -lehden, jossa kerrotaan tarkemmin Uno Gyngneuksen vuonna 1863 aloittaman uuden seminaarin oppilaista.

Liisa Väänänen oli Tohmajärven Jouhkolan karjakkokoulussa 28-vuotiaana vuonna 1863 ja oli mahdollisesti nähnyt siihen aikaan ilmestyvän ruotsinkielisen sanomalehden tai muuten saanut tietää, että Jyväskylään haetaan uusia opettajaseminaarin oppilaita. Liisa oli laatinut suomenkielisen kirjeen ja lähettänyt sen postikyydillä Jyväskylään, josta oli tullutkin vastaus, että hänet on valittu osallistumaan elokuussa v. 1863 pidettävään pääsykokeeseen Jyväskylässä.

Vuonna 1863 matkustaminen Tohmajärveltä Jyväskylään oli tehtävä käyttäen kyytihevosa ja kestikievari-
verkostoa, joka oli perustettu Suomeen 1649. Yhden kyytihevosen matkaksi oli määrätty noin 15-20 kilometriä, joten Tohmajärveltä Jyväskylään

Kirjoittajien veikkaus on, että Elisabeth "Liisa" Väänänen on ylärivissä, toinen oikealta. Naisen ääni -lehti kertoi Liisan esiintyneen seminaarin juhlassa mustaan hartiahuiviin pukeutuneena.

tehtävällä matkalla oli käytettävä monia kyytihevosa ja kestikievareita.

Kun matka Tohmajärveltä alkoi, saattoi matkalaisella olla rahaa vain 10 ruplaa, joten ajatukset rahan riittämisestä koko pitkälle matkalle arvelutti, vaikka kyydityksen hintaan sisältyikin kievarissa majoitus yhdeksi yöksi kerrallaan.

Liisa oli muuten rohkea, kyllin itsetietoinen Väänätär! Tiedetään, että opettajaseminaariin lähtevät pojat olivat alkuvuosikymmeninä paljolti talonpoikaiskodeista, kun taas tytöt olivat enemmän säätyläisperheistä.

Naisten ääni -lehden artikkelissa kerrotaankin mahdollisesti mielikuvituksellisesti, että matkalainen sattui eräässä majatalossa hevosta odotellessaan näkemään toisen naishenkilön, joka majatalon päiväkirjaan oli kirjoittanut nimensä ja joka tarkemmin puhuteltaessa kertoi olevansa matkalla myös Jyväskylään.

Näin kyytimatkat ja kestikievarimatkojen kulut olivat järjestyneet.

Jyväskylässä elokuun 10. päivänä vuonna 1863 saapuneet naisseminariin pyrkijät jaettiin viiden henkilön ryhmiin, kolmeen eri huoneeseen. Suuri kompastuskivi oli suomen kielen taito, joka Liisa Väänäselle ei ollut ongelma. Tuohon aikaan ruotsin kieli oli Suomen virallinen kieli.

Hakijoiden joukolle vaikeaa oli myös laulututkinto, jota testattiin musiikkitapailulla. Kun Liisa Väänäsen vuoro tuli, opettaja astui pianon

ääreen ja pyysi Väänästä laulamaan C-duuriskaalan.

”En mie oo ikinä kuullut sitä laulua mainittavan”, vastasi Liisa. ”Osaako Väänänen jotain muuta laulua?”, kysyi opettaja. ”Ossoonhan mie paljon virsiä ja muita lauluja.” ”Laulakaa sitten joku niistä muista lauluista”, vastasi opettaja.

Niinpä Liisa Väänänen kirkkaalla äänellä lauloi: ”Viel’ on voimaa Suomessa, miehuutta on miehissä”, niin että seinät kaikuivat. Opettajan katse kirkastui ja niinpä viikon päästä vietettiin seminaarilla vastaanottojuhlaa, jossa Liisa Väänänen astui eteen ja opettaja Edla Soldan pianon ääreen. Naisten ääni -lehdessä kerrotaan, että Liisa Väänäsellä oli sinisen-kirjava pumpulikankainen leninki, musta silkki leveällä kaulallaan, joka oli nuppineulalla edestä kiinni, ja pieni palmikkonuttura niskassa. Siinä Kiihtelysvaaran tyttö herttaisella naisen äänellä lauloi ”Viel’ on voimaa Suomessa.”

Illan päätteeksi ilmoitettiin seminaariin valitut. Seminaariin oli hakenut yhteensä 16 tyttöä, joista 10 oli valittu sisä- ja 5 ulko-oppilaiksi. Yksi hakijoista oli hylätty, koska hän oli lähtöisin saksalaisesta kodista ja hänen suomen kielen taitonsa ei ollut riittävä tulevaisuuden suomenkielisen opettajan virkaan.

Parhaimmin hakukokeissa menestyi Minna Johnson (Canth), joka kouluaineiden lisäksi oli lahjakas soitto-aidoissa. Valitettavasti hän kuitenkin jo vuoden 1864 aikana erosi seminaarista mennessään naimisiin opettajan kanssa, lehtori Canthin kanssa.

Samoin Liisa Väänänen erosi seminaarin III-luokalta 14.6.1867, kun hän oli saanut opettajan paikan Hirvensalmen Apajalahden kansakoulusta, jossa hän toimi opettajana vuosina 1868-1870 ja sen jälkeen Mikkelin Maalaiskunnan Linnamäen kansakoulussa vuosina 1870-1898.

Liisa Väänänen kuoli Mikkeliissä naimattomana 9.6.1906, 71-vuotiaana.

Kuva Museoviraston nettisivulta: <https://www.museo.finna.fi>

Kuvassa: Johnson Minna, Molander Ingeborg, Jernstedt Hanna, Väänänen Elisabeth, Hahl Zefa, Tommila Anna, Björnholm Blondina

LÄHTEET

SUOMALAISEN NAISLIITON ”Naisten ääni” -lehden sivut vuodelta 1910.

WIKIPEDIA v. 201- nettisivut v. 2016

Väänästen sukukirja ”Pohjois-Karjalan Väänäset”

Toimittanut Kalevi T. Väänänen.

Kustantanut Väänästen Sukuseura ry.

Kirja julkaistu v. 2012/ Tampere

Väänästen veistämää ja Väänästä veistettyä

TULEN SYNTY

– VÄÄNÄS-TRADITIO AKATEMIKON TUTKIMANA

Teksti: Riitta Mäkinen

Kuvat: Suomen Akatemia/STT Info, Museovirasto

Tässä lehdessä on useamman keran kirjoitettu valtiopäivämies ja runoilija Pietari Väänäsestä (1764–1846), mutta jälleen löytyi yksi uusi syy: Pietari Väänänen ja hänen sukulaisiaan esiintyy kokonaisen alaluvun mittaan teoksessa *Itämeren-suomalaisten mytologia*.

Kirja on kansanrunoustieteen emeritaprofessorin, akateemikko Anna-

Leena Siikalan yhteenveto elämäntyöstään. Vuonna 2012 ilmestynyt teos (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran julkaisemana) osui käsiini tänä vuonna.

Pietari ja muut Murtolahden Väänäset ilmaantuvat Siikalan tekstiin luvussa, jossa hän kertoo *Tulen synty* -runosta. Tämä oli tullut loitsukäyttöön ja siitä on kerätty lukuisia

Väänästen välittämää Tulen synty -runoa ovat tutkineet monet oppineet, kuten 1700-luvun lopussa professori H. G. Porthan ja 2010-luvulla akateemikko Anna-Leena Siikala.

versioita pitkin Itä- ja Pohjois-Suomea. Ainakin kaskialueilla se oli suorastaan käyttörunoutta, loitsimistahan käytettiin parantamiseen. Ajatusmallina oli, että kun tuntee vahingonaiheuttajan synnyn, voi lähettää sen ikään kuin takaisin, pois ihmistä vaivaamasta. Siis tulen syntyä kertaamalla loitsija paransi palovammoja, raudansyntyloitsulla teräaseen haavoja jne. Ihan pelkän sanan voimaan ei kuitenkaan luotettu, vaikka runo olisi ollut pitkäkin, vaan tietäjät osasivat myös valmistaa lääkitseviä voiteita.

Tulen synnyn versioita on merkitty muistiin jo 1600-luvun puolella. 1700-luvulla papit eivät välttämättä paheksuneet vanhan kansanuskon ilmauksia, vaan olivat niistä kiinnostuneita. Myös joukko yliopisto-oppi-neita Turun akatemiasta alkoi kerätä kansan uskomuksia ja runoja ja silloin nimenomaan papit olivat usein välittäjinä.

Siikalalan tekstistä on luettavissa, että Murtolahden Väänäset välittivät runoja papeille ja muille oppineille kahdessa polvessa. Pietari Väänäsen lisäksi asialla oli jo hänen isänsä Lauri Pietarin/Petterin/Pehrin poika Väänänen (s. 1737).

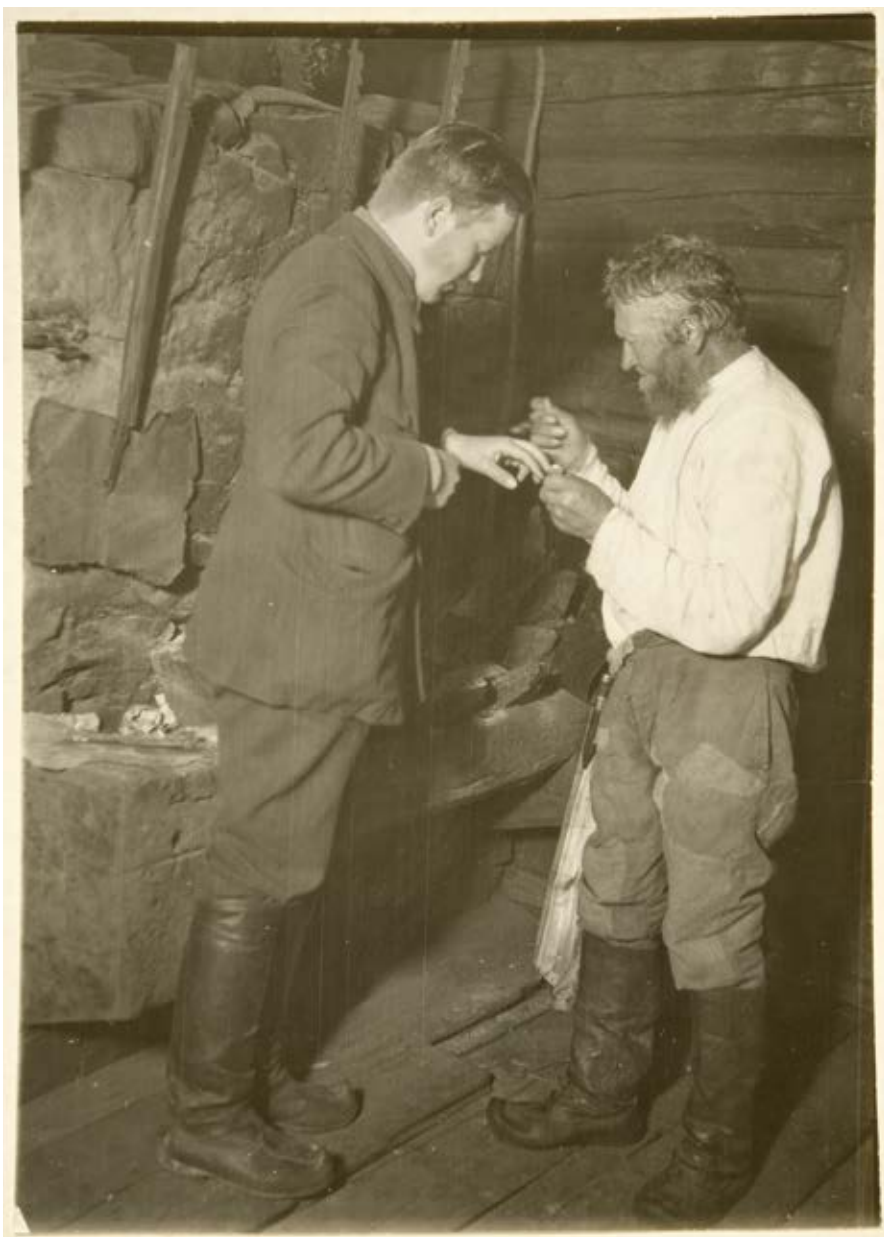
Tunnettu Turun akatemian professori H. G. Porthan oli saanut *Tulen synnyn* juuri Lauri Pietarinpojalta, ei toki suoraan, vaan paikallisen papin välityksellä. Kyseinen pappi lie-nee ollut joko professorin veljenpoika, Kuopion kirkkoherra Porthan tai kappalainen Zakris Argillander (jolla muuten oli omistuksia ja riittäisyyksia

Väänästen kanssa Räimässä). Luultavasti pappi kirjoitti *Tulen synnyn* ja muita loitsuja ja runoja sanelusta, sillä kirjoitustaitoinen talonpoika oli harvinaisuus.

Lauri Väänänen => pappi => Porthan -ketjusta on ennen Anna-Leena Siikalaa kirjoittanut kirjallisuudentutkija Anna-Maria Sarajas (1956). Sarajas oli lukenut *Väänästen Sukupuuta* vuodelta 1946 ja päättellyt, että Murtolahden Väänästen ja papiston suhde oli tiivis. Olihan jo Lauri Pietarinpojan isän kristinopin taito rippikirjojen mukaan erinomainen. (Pietari Laurinpojan kristillistä harrastusta taas kuvaa, että hän pyrki rakentamaan kotitilansa maille rukoushuoneen ja hautausmaan 1796. Hautausmaa toteutui 1920- ja siunauskappeli 1960-luvulla.)

Pietari Laurinpoika Väänänen oppi kirjoittamaan, vaikkei varsinaisesti käynyt koulua. Hän kirjoitti omia runoja, joista *Sukupuu* uudelleenjulkaisi kommentoituna yhden vuonna 2012. Samalla hän välitti vanhempaa perinnettä, ainakin kirjoitti muistiin isänsä sanelemaa. Pietarin perinnemuistiinpanojen vastaanottaja ei enää ollut professori Porthan, vaan suomen kielestä ja runoudesta kiinnostunut 1800-luvun oppinut, K. A. Gottlund.

Yhdysside Gottlundin ja Pietari Väänäsen välillä oli Kuopion kirkkoherra Aron Wenell, kertoo Siikala Anna-Maria Sarajasta lainaten. Aron oli syntyjään Kehvon Väänäsiä, mutta koulussa piti suomenkielisestä

Tietäjä Rotikko-Pekka Maaningan Petsamosta voitelee perinteenkerääjä ja valokuvaaja Ahti Rytkösen salamavalon polttamaa sormea 1927. Vielä käytettiin myös loitsua, joka kuitenkin meni suuremmin asiaan kuin pitkä Tulen synty -runoelma.

"Tul taivaalta tul alas, kultasissa kupposissa, hoppeisissa hiihnasissa, tungete itet tähän tullee, veätettähän valakeeseen ettei tuo tuskillen tulis, eikä visvollen virus, eikä polttais poskuksilta, eikä kuppeilta kuumentas. Kiv keskellä jokkee, silmä keskellä kivvee, säkki keskellä silmää, johonka kipuja keräs!"

nimestä luopua ja Väänäset tapasivat silloin ottaa nimekseen Wenell.

Toki Aron Wenell (s. 1784) olisi voinut tuntea toimekkaan Pietarin muutoinkin, mutta varmasti sukulaisuus vahvasti yhteyttä. Ilmeisesti Pietari ja Aron olivat serkuksia, tosin näissä kohdin on sukututkimuksella vielä varmisteltavaa, kertoi haaraa selvittelyä Sinikka Aaltonen. Ukki-Petterin/Pietarin toinen poika Knut puolestaan aloitti Väänästen Murtolahden Paalanniemen-Murtolan siellä edelleen jatkuvan sukulinjan.

Valtiopäivämies-Pietarin välityksellä saatiin siis taas yksi versio *Tulen syntyä* arkistoihin, ja oppineilla on riittänyt vertailtavaa. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä Väänästen loitsulla on verrattuna muihin versioihin? Vertailua tarvitaan jo siksi että kirjoitusasut ovat horjuvia. Varsinkin, jos muistiin merkitsijän äidinkieli ei ollut suomi, merkinnöistä saattoi tulla suorastaan käsittämättömiä, kun vielä käsinkirjoitettuja muistiinpanoja on kopioitaessa voitu lukea väärin. Jo alkusäkeet Siikalan lainaamasta *Tulen synnystä* (s. 327 ja ohessa) osoittavat, että murteellinen runoteksti ei ole helppoa luettavaa.

Kuka tahansa voi nykyään tehdä omia vertailujaan etsimällä verkosta sivuston *Suomen kansan vanhat runot* ja kirjoittamalla hakuruutuun esim. juuri *Tulen synty*. *Kalevalaa* kootessaan Lönnrot yhdisteli tulensyntymyyttiä ja muita aineksia runoon 47.

Anna-Leena Siikala päätyi omien vertailuidensa tuloksena siihen, että

varhainen, “Gananderin [Mythologica Fennica 1789] tunnetuksi tekemä *Tulen synty* perustuu monen tallentajan ja kopioitsijan tuntemaan Väänäs-suvun traditioon“. On kiehtovaa ajatella, että Väinämöiset ja Ilmariset, jotka me olemme oppineet koulussa ja käsitäneet lähinnä Raja-Karjalan perinteeksi, olivatkin laulujen aiheina myös omilla savolaisilla esi-isillämme, vain pari sataa vuotta sitten.

Murtolahden Väänäset eivät välittäneet vain *Tulen syntyä*. Pietari Väänäsellä kerrotaan olleen kokonainen arkullinen runotallenteita. Niinpä Pietarin luona Murtolahdessa ja myöhemmin Kuopiossa niihin kävi tutustumassa sellaisia tunnettuja suomalaisuusmiehiä kuin A. I Arwidsson ja Reinhold von Becker.

Siikala kuvailee vielä, että “Väänästen varakkaassa talollisluvussa on ollut jatkuvasti vahva, julkaisuihinkin yltänyt runouden harrastus”. Tässä hän käyttää lähteenä Jorma Väänästä, joka on maininnut mm., että ainakin kuudella Puiroonlahden vanhaan kantaan kuuluneella suvun jäsenellä on ollut runonlaulajan vikaa. Ja Puiroonlahdestahan Pietarin ukki Murtolahteen tuli.

Pietari Väänänen oli tietoinen kuulumisestaan runonlaulajasukuun. Runoissaan hän toteaa oppineensa muodon “warsin wanhoilda Isildä”. Samalla hän hiukan kuin pahoittelee koulunkäymättömyyttään. Oppineiden runot olivat loppusoinnollisia ja Pietarin elinaikana sellaiseksi muuttui myös uudempi kansanrunous,

joten kalevalamittaa käyttäessään hän saattoi tuntea itsensä vähän vanhanaikaiseksi – ehkä silti ylpeästi. Toivotavasti Pietari Väänänen ehti nähdä Elias Lönnrotin kunnianpalautuksen “vanhanaikaiselle” mitalle. Pietari kuoli 1846. *Kalevala* ilmestyi 1849, joten sitä Pietari ei ehtinyt nähdä, mutta 1840 ilmestynyt *Kanteletar* saattoi hyvinkin tulla hänen tietoonsa – ties vaikka käsiinsä.

On hauska havaita, että Väänästen sukuseuran julkaisut ovat edistäneet

tieteentekoa akateemikkotasolla asti. Toisekseen on hienoa tietää, että Väänästen keskuudessa löytyy nykyäänkin ainakin yksi lahjakas kalevalamitan käyttäjä, sukuseuran kunniajäsen Assar Väänänen. Hänen pitkä sukurunoelmansa on seuran julkaisuohjelmassa 2017.

Tämä olisi ollut hauska kertoa akateemikko Siikalalle ja vaikkapa kutsua hänet johonkin seuran tilaisuuteen esitelmöimään. Valitettavasti hän siirtyi tuonilmaisiiin helmikuussa 2016.

*Tulen synty (on) taivahasta,
Wuoresta veen sikiä
Tuosta on tuo tulonen tullut*

*Iski tulta Ilmarinen
Wälähytti Wäinämöinen,
Pimeässä Pohjolassa,
Elävällä ennuksella,
Matavalla maan maolla,
Kirjavalla kärmehellä,
Kolmella kokon sulalla,
Rahin rantaisen nenällä,
Tuolin kultaisen kukkulalla,
Hopeisen pöyvän päässä.*

*Wierehti tuli kipuna
Päältä polven Wäinämöisen
Puhki kumman turvanputken
Halki kirvehen hamaran.
Wierehti tuli kipuna
Ala vitan Ilmarisen.
Wierehti tuli kipuna,
Läpi räppänän mänövä.*

*Wierehti tuli kipuna
Keskellen Aloen järven;
Luo keskus Aloen järven;
Kolmet kertova kesässä
Somerillen kuivettaksen
Tuskissa tulen punaisen
Waluissa valkiaisen.*

Alkusäkeet loitsusta *Tulen synty*, Väänästen traditiota vastaava versio

Lähde: Suomen kansan vanhat runot / Siikala,
Itämerensuomalaisten mytologia s. 327.

EVAKKOÄIDILLE

Evakkoäiti syvästi ymmärtää,
miten ihmiselo, ihmissydän
murretaan.

Vieras maa,
laittomalla valtikallaan,
kotioven iäksi määrää sulkemaan.

Jättämään isänmaan,
sukupolvien perinnön,
työn ja historian.

Lapset syliinsä painaen lohduttaa,
ei itkeä saa,
uutta kotia etsitään.

Äiti lohduttaa, vaikka ei tiedä,
missä on määränpää,
missä sais levähtää.

Isältä, rintamalta, viestiä odottaa.
Onko tähtiin kirjoitettu koti
vai iäiseen elämään.

Kuitenkin lapsiaan lohduttaa,
vaikka tuska rintaa musertaa.

VÄÄNÄS-SUKU

Väänäs-suku on
kuin jyrävä tammipuu,
joka isänmaan multa
syvälle juurtuu.

Oksat vahvoina
korkealle kurottaen,
elon myrskyt kestäen,
tyvenen tuutusen tuntien,
elon koreuden aistien.

Juuristaan voimaa saa,
terhot vahvoiksi kasvattaa.
Sukujuurilleen aina palaa,
uutta nousevaa polvea nähdä halua.

Tunne lämmin jokaisen tavoittaa,
kun yhteen saavutaan
historiaamme kertaamaan,
merkkihenkilöitämme
kunnioittamaan.

Runot on kirjoittanut Hilkka Hokkanen (o.s. Väänänen). Hilkka Hokkanen on kuvanveistäjä Yrjö Väänäsen sisar. Molemmat ovat kotoisin Ristiinasta.

Evakkoäiti-runo syntyi Väänästen sukuseuran vuosikokousta edeltäneen teatterikäynnin (Eeva Kilpi: Evakkoäiti) sekä samannimisen patsaan paljastamisen (2015) innoittamana.

Väänäs-suvusta kertova runo on julkaistu Ristiinalainen-lehdessä 17.3.2016. Runo julkaistiin kutsuna Väänästen sukuseuran vuosikokoukseen Lahteen 2.4.2016.

NÄKYMÄTÖN VIÄNÄNEN / SUKUSEURAN MURHEENKRYYNİ

Jope Pitkänen

Kuj jäseniä yhteisen perreen – Sukuseuran nuorta polvea

VAIHTOLUKUKAUSI STUTTGARTISSA

Teksti: Eeki Väänänen

Olen 24-vuotias konetekniikan opiskelija Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta (LUT). Kesäkuussa 2015 valmistuin tekniikan kandidaatiksi ja jäljellä olevat maisterivaiheen kurssit saattoi laskea yhden käden sormilla. Minulla oli siis viimeinen mahdollisuus suorittaa ulkomaan opiskelijavaihto. Kirjoitin ylioppilastutkinnossa pitkän saksan ja halusin kehittää vaihdossa saksan kielen taitojani. Vaihtokohteeksi valikoitui Stuttgart, joka on Saksan kuudenneksi suurin kaupunki ja asukasmäärältään Helsingin kokoinen. Kaupunki on teollisuuden ympäröimä ja muun muassa Boschin ja Mercedes-Benzin päämajat löytyvät sieltä. Hintataso on muuhun Saksaan verrattuna korkea, mutta Suomeen nähden alhaisempi. Katukuvassa on paljon

uusia Mersuja ja Porscheja ja 90-luvun autoja näkee vähän.

Asunnon sain varmistettua Stuttgartista hyvissä ajoin. Stuttgartin keskustassa sijaitsee kolmio, joka on siirtynyt suomalaisten vaihto-opiskelijoiden keskuudessa yli kymmenen vuotta. Opiskelijakaverini asui tässä samaisessa asunnossa viime vuonna ja hän välitti tietoni silloisille vuokralaisille, jotka tekivät vuokrasopimuksen valmiiksi. Asunnon etsinnän suhteen minulla kävi tuuri, sillä saksalainen tutorini sanoi asunnon löytämisen Stuttgartista olevan todella vaikeaa. Jotkut vaihto-opiskelijat jopa palasivat takaisin kotimaahansa, koska asuntoa ei löytynyt.

Saksassa lukukausi alkaa vasta lokakuun puolessa välissä, mutta vaihto-opiskelijoille järjestettiin saksan

Maisemat omalta lenkkireitiltä

Saksan intensiivikurssin ryhmä excursiolla

intensiivikurssi ennen varsinaisen lukukauden alkua. Kurssilla kielitaitoni parani ja sain huomattavasti uusia ystäviä, joiden kanssa tuli hengailtua koko lukukauden ajan. Intensiivikurssin jälkeen opiskelin varsinaisella lukukaudella ajoneuvotekniikan kurseja saksaksi ja englanniksi. Vaikka saksalaiset kehuvatkin itseään järjestelmällisiksi ja täsmällisiksi, niin yliopistoon ja kursseille ilmoittautuminen oli erittäin hämmentävää. Tentteihin ilmoittautuminen oli hankalaa ja jokaisella kurssilla oli tämän suhteen eri käytäntö. Suomessa ilmoittautumiset hoituivat helposti netin kautta. Opetusmenetelmät olivat hyvin samanlaisia kuin kotiyliopistossani. Opetus tapahtui luennoilla ja tämän lisäksi saattoi olla laskuharjoituksia. Yliopiston ruokalassa ateriat oli Suomen yliopistojen ruokaloihin verrattuna kalliimpia ja epäterveellisempiä.

Vapaa-aikani vietin opiskelun lisäksi urheilemalla, matkustelemalla ja saksalaiseen kulttuuriin tutustumalla. Stuttgartissa oli melkein joka viikonloppu festareita tarjolla. Esimerkkinä mainittakoon syys-lokakuussa järjestettävät Cannstatter Volksfestit huvipuistolaitteineen ja olutelttoineen. Nämä sadonkorjuujuhlat ovat maan toiseksi suurimmat aiheeseen liittyvät kinkkerit heti Oktoberfestien jälkeen. Suurimpana erona näissä juhlissa on ratkaisevasti pienempi ulkomaalaisten turistien määrä. Live-musiikkia tarjoilevissa teltoissa oli hauska huomata, kuinka suomalainen Sunrise Avenue on täällä suuressa suosiossa.

Lokakuun lopussa perheeni tuli Suomesta vierailulle. Vierailimme heidän kanssaan muun muassa 7-kerroksisessa Mercedes-Benz -museossa. Museo esittelee ajoneuvoja ja tekniikkaa kronologisesti ja vierailijat voivat

seurata aikajanalta, mitä maailmalla tapahtui kyseisenä ajankohtana. Myös äitini piti museosta, vaikka ei olekaan autoihmisiä. Vuokrasimme auton ja vierailimme Baden-Badenissa ja ajoimme Schwarzwaldin näköalareitin läpi. Itse matkustelin lisäksi Belgiaan tervehtimään kuorokaveriani, Amsterdamiin, kaksi kertaa laskettelemaan Itävallan Alpeille, Tšekin Prahaan, Puolaan, Latviaan ja Riikaan.

Euroopassa pidetään marras-joulukuussa suuria joulumarkkinoita. Myös Stuttgartissa pidettiin näyttävät markkinat. Kaupungin keskiaukea ja kävelykadut olivat täynnä kojuja, jotka myivät lähinnä naposteltavaa, juomia ja joulukoristeita. Markkinoilla oli myös suomalainen alue, joka mainosti aidolla joulupukilla ja myi muun muassa suomalaista olutta, suklaata, glögiä ja muita tunnettuja suomalaisia hyödykkeitä.

Joulun ja uudenvuoden vietin Suomessa. Tammikuussa palasin takaisin

Stuttgartiin ja tämän jälkeen minulla oli varsinaista opetusta jäljellä vain kuukausi, jonka jälkeen alkoi melkein kaksi kuukautta kestävä tenttijakso. Minulla oli neljä tenttiä. Suoritin kaksi niistä Saksassa ja loput kaksi Suomesta käsin myöhäisen ajankohdan takia. Suomessa ehdin vielä opiskella keväällä neljännen periodin. Suomeen palaaminen oli osittain haitteaa Saksan tuttavien hyvästelemisten takia, mutta toisaalta oli myös ilo nähdä suomalaiset ystäväni pitkästä ajasta.

Vaihto-opiskeluaikani Stuttgartissa oli erittäin antoisaa ja sain paljon uusia ystäviä eri puolilta maailmaa sekä rikkaita kokemuksia. Sekä saksan että englannin kielen taitoni kehittivät huomattavasti ja voisinkin nähdä itseni olevan töissä Saksassa. Suosittelen koulujen tarjoamaa vaihto-opiskelumahdollisuutta erittäin kovasti. Kiitän Väänästen sukuseuraa vaihto-opiskelujeni tukemisessa.

Kirjoittaja Teckin linnoituksella

NANOTIMANTTITUTKIMUSTA KESKI-EUROOPASSA

Kuvat ja teksti: Aapo Väänänen

Saavuin Würzburgin kaupunkiin Saksaan syyskuun alussa. Tarkoitukseni on talven mittaan työskennellä kemian pro-graduni kimpussa, osana saksalaista tutkimusryhmää Würzburgin yliopistossa. Kaikki kemianopintoni graduani lukuun ottamatta olen opiskellut Joensuussa Itä-Suomen yliopiston kemian laitoksella. Sivuaineinani luin Joensuussa fysiikkaa sekä kauppatieteitä. Vaikka viimeinen puolisen vuotta opinnoistani pyörähtääkin Erasmus-ohjelman kautta täällä Saksassa, valmistun lopulta maisteriksi Itä-Suomen yliopistosta Joensuusta.

Ensimmäinen kuukausi Würzburgissa vierähti saksan kielen intensiivikurssin merkeissä. Vaikka kieliopintoja kertyikin reilu kuusi tuntia päivässä, ehti siinä sivussa hyvin tutustua paikalliseen kulttuuriin sekä yliopisto-kaupungin lähialueisiin. Vaikka paikallisten opiskelijoiden opinnot alkoivat vasta lokakuun puolivälissä, oli Würzburgin keskustassa tapahtumia lähes joka viikonloppu ja välillä arkisinkin. Usein kaupungin keskusta täyttyi katusoittajista ja esiintyjistä, joita paikalliset kuuntelivat mielellään

kävellessä ympäriinsä viinilasi kädessä – onhan Würzburg sentään keskellä Franken hienoa viinialuetta.

Lokakuun alusta alkoi varsinainen gradun kanssa työskentely. Gradun aiheena tutkin soveltavasti nanokokkoisten timanttien pintarakenteita. Minulla on ilo työskennellä osana nimekästä nanotimanttitutkimusryhmää. Nanotimanttien kanssa olen työskennellyt viime vuosina useaan otteeseen kesätöissä suomalaisessa nanotimantteja valmistavassa yrityksessä. Tutkimusryhmässä töitä tehdään pitkät päivät arkisin ja välillä viikonloppuisinkin.

Saksalainen ruoka on perinteikästä ja hyvää, paikallista makkaraa sekä hapan-kaalia saa lähes jokaisesta ravintolasta.

Olen iloinen siitä, että saan kirjoittaa graduni täällä englanniksi, vaikka työskentelykieli laboratoriossa onkin usein saksa. Suomessa olisin joutunut kirjoittamaan graduni suomeksi. Toinen tutkimusmotivaatiota kasvattava seikka on paikallisen yliopiston tiukka aikaraja. Projektin on oltava valmis maaliskuun loppuun mennessä. Maaliskuussa palaan takaisin Joensuuhun esittämään tutkielmani tulokset oman laitokseni väelle.

Opiskelija-asuntoni on kampuksen keskellä sijaitsevassa uudessa, hienossa asuntolassa. Tämä helpottaa huomattavasti kemian laitokselle kulkemista ottaen huomioon, että yliopisto on sijoitettu korkean mäen huipulle hieman kaupungin laitamalle. Opiskelijoiden olot ovat Saksassa hyvät. Opiskelijaruoka on hyvää ja edullista, julkisen liikenteen käyttö on opiskelijakortilla ilmaista. Sukuseuralta saamallani apurahalla pystynkin maksamaan lähes koko vaihtokauteni ruokailut opiskelijaravintolassa. Suuri kiitos siitä sukuseuralle!

← Würzburgin kaupunki Marienbergin linnalta katsottuna. Würzburgin yliopisto sijaitsee kaupungin toisella laidalla mäen kukkulalla.

↗ Würzburgin yliopistokaupungin läpi virtaa Main-joki. Taustalla mäen päällä kohoaa Marienbergin linna.

→ Würzburgin yliopisto on perustettu 1400-luvun alussa. Tällä hetkellä yliopistossa opiskelee noin 27 000 opiskelijaa.

Kuj jäseniä yhteisen perreen – Sukuseuran nuorta polvea

ERASMUS-OPISKELIJANA ITALIAN PADOVASSA

Teksti: Emmi Väänänen

Kirjoittaja on oululainen 25-vuotias tuleva kauppatieteiden maisteri, joka vietti viimeisen opiskelijavuotensa Padovassa, Italiassa.

Syyskuussa 2015 lähdin Erasmus-vaihtoon Padovaan, joka sijaitsee Pohjois-Italiassa Veneton maakunnassa. Alunperin vaihdon piti kestää vain kevätlukukauden ajan, mutta pari kuukautta ennen syyslukukauden alkua sain vielä muutettua vaihtoni koko lukuvuoden kestäväksi. Kun päätös Padovan yliopistosta tuli, oli aikaa lähtöön enää kuukausi ja ajatus siitä, että kuukauden päästä muuttaisin melkein vuodeksi Italiaan,

tuntui käsittämättömältä. Kieltäkään en ollut ehtinyt opiskella. Niin kuitenkin hyppäsin koneeseen kohti Venetsiaa ja saavuin Padovaan mutkattomasti. Aurinko paistoi ja oli kuuma. Olin löytänyt Facebookin kautta itselleni valmiiksi asunnon todella kivan italialaistytön kanssa, joten siitä ei onneksi tarvinnut paikan päällä enää huolehtia.

Padova paljastui aivan upeaksi kauniiksi, vanhaksi ja perinteikkääksi yliopistokapungiksi, joka oli juuri sitä, mitä olin odottanutkin ja vielä vähän enemmän. Padovassa sijaitsee yksi maailman vanhimmista yliopistoista (kuuleman mukaan toiseksi vanhin,

Prato Della Vallen aukio, Padova

Markkinoinnin kurssin ryhmätyö -ryhmämme vierailulla paikallisessa start-upissa

Bolognassa on vanhin), jossa Galileo Galileikin on aikanaan ollut professorina. Padovassa on myös maailman vanhin yliopiston kasvitieteellinen puutarha. Padova on kooltaan aika lähellä kotikaupunkiani Oulua, mutta yliopisto on kooltaan hieman suurempi. Kaduilla liikkeessä huomasin heti, että kyseessä on suuri opiskelijakaupunki, sillä nuoret opiskelijat dominoivat katukuvaa. Tunnelma oli aina eloisa.

Kaiken kaikkiaan vaihtoni kesti 9 kuukautta, lokakuusta kesäkuun loppuun ja sen varrelle mahtui jos jonkinmoista tapahtumaa. Suoritin kaksi Italian kielikurssia, joten loppuajasta pystyin jo keskustelemaankin italiaksi. Jokaisella taloustieteen ja

markkinoinnin kurssilla piti tehdä jokin ryhmätyö, joka sitten esitettiin kurssin lopussa koko kurssille. Vaikka ryhmätyöt eivät suosikkejani olekaan, niiden aikana tutustui hyvin muihin opiskelijoihin eri puolilta Eurooppaa. Ryhmätöiden loppuun saattaminen vaati välillä todella intensiivistä yhdessäoloa koko ryhmältä, joten siinä oppi tuntemaan ihmisiä hyvinkin. Siinä mielessä ne olivat siis palkitsevia töitä. Molempien markkinoinnin kurssien aikana teimme yhteistyötä yritysten kanssa, mikä yhdisti kivasti käytäntöä ja teoriaa ja antoi uusia näkökulmia.

Kurssien lisäksi olin aikonut kirjoittaa myös graduni Italian vaihdon aikana, jotta valmistuisin lukuvuoden päätteeksi. Se kuitenkin osoittautui

Maailman parasta pizzaa syödessä hymyilytti

lopulta vain vahvaksi aikeeksi, sillä vaihto-oppilaan elämä tempaisi niin mukaansa, että jotain oli pakko jättää pois. Sinnittelin gradun kanssa helmikuuhun asti ja sain sen puoliväliin saakka, mutta loppukevääksi ja kesäksi jätin gradun hyllylle odottamaan ja otin täysillä ilon irti siitä ainutlaatuisesta tilaisuudesta, jonka olin saanut.

Ensimmäisestä päivästä lähtien Padovassa asuminen tuntui unelta, enkä vielä viimeisenäkään päivänä meinannut uskoa että olin asunut 9 kuukautta Italiassa. Se oli siihenastisen elämäni parasta aikaa, opin todella paljon niin itsestäni kuin elämästä yleensä. Sain valtavan määrän uusia ystäviä mm. Saksasta, Espanjasta, Hollannista, Norjasta, Ranskasta ja tietysti Italiasta. Erasmus-vaihdon ehdottomasti paras puoli on se, että oppii

Tyttöjen lomareissulla Otrantossa

tuntemaan niin paljon samanhenkisiä ja -ikäisiä ihmisiä eri puolilta Eurooppaa ja oppii heidän kulttuureistaan ja tavoistaan. Italialainen elämäntyyli on aika erilainen suomalaiseseen verrattuna ja joitakin puolia rakastin, toisia en niinkään. Italiassa elämä oli rennompaa ja elämän joka hetkestä nautittiin, yhdessä. Aina tapahtui jotain, ihmiset kävivät ulkona ja kävelivät kaduilla perheiden ja ystävien kanssa yleensä siistiksi laittautuneina. Mutta Italiassa ei voinut luottaa moneen sellaiseen asiaan, mitä Suomessa on tottunut pitämään itsestäänselvyytenä. Suomalainen rehellisyys on omaa luokkaa ja sitä monesti kaippaa ulkomailla ollessa. Suomessa voi yleensä luottaa siihen, että asiat toimivat ja menevät ”niin kuin niiden kuuluukin”, mutta Italiassa ”järjestelmään” luottaminen oli vaikeampaa.

Matkustin paljon ympäri Italiaa, sillä siellä on loputtomasti nähtävää ja koettavaa. Vierailin mm. Veronassa, Venetsiassa, Firenzessä, Bolognassa, Sienassa, Napolissa, Roomassa, Amalfin rannikolla ja Leccessä. Jokainen kaupunki oli erilainen, mutta silti niin

Upea auringonlasku Venetsiassa

italialainen ja uskomattoman kaunis. Italia hengästytti runsaudellaan. Melkein jokaisella pikku kylälläkin on valtava määrä omia perinneruokia, joista ne ovat tunnettuja ympäri maailmaa. Ikimuistoisimmat hetket vaihtoni ajalta olivat maailman paras pizza Napolissa, Pietarinkirkon kupoliin kiipeäminen ja sieltä avautuva näkymä Vatikaanissa sekä upea rantaloma ystäväni kanssa Etelä-Italiassa.

Ei vaihtoni ollut kuitenkaan pelkkää ihanuutta ja ikäviäkin asioita sattui. Jouduimme neljän kaverini

kanssa pahaan autokolariin moottoritiellä toukokuun lopussa, jonka jälkeen vietin 4 päivää sairaalassa. Mitään vakavaa ei onneksi kenellekään sattunut, mutta minulla murtui yksi selkänikama, mikä tietysti muutti viimeisen kuukauden suunnitelmia aika radikaalisti. Ensimmäiset pari viikkoa onnettomuuden jälkeen vietin sängyssä toipilaana. En voinut juurikaan liikkua, ja jouduin harkitsemaan Suomeen palaamista kuukautta aiemmin. Mutta onneksi minulla oli ihania ystäviä, jotka pitivät minusta niin hyvin

huolta, ettei tarvinnutkaan palata etuajassa kotiin. En viettänyt hetkeäkään yksin, ellen halunnut. He järjestivät yllätysillallisia ja illanistujaisia luonani ja loppujen lopuksi se aika, jonka olisi voinut olettaa olevan kamalaa ja tylsää toipilasaikaa, olikin yksi hausimmista ajoista koko vaihtoni aikana. Vietimme niin intensiivisesti aikaa toistemme kanssa, että tutustuimme toisiimme paljon paremmin kuin olimme muuten tutustuneet.

Hyvästä huolenpidosta johtuen selkäni toipui nopeasti ja onnistuimme vielä toteuttamaan viimeisen reissunkin, tosin hieman aiemmista suunnitelmista poiketen. Alun perin loppureissumme piti olla autoreissu Cinque Terreen, Padovan vastakkaiselle rannikolle, mutta onnettomuuden jälkeen auton kyytiin astuminen ei tullut minulle kuuloonkaan. Niinpä lopulta hyppäsimme junaan ystäväni kanssa ja vietimme upean viikon Etelä-Italian rannikolla turkoosin veden ja valkoisen hiekan sekä paahteisen

auringon ääressä. Lopputulema on että, niinkin kauhea kokemus kuin auto-onnettomuuteen joutuminen oli, toi se mukanaan paljon hyvääkin. Se avasi silmäni sille, kuinka ihania ihmisiä olin ympärilleni löytänyt ja miten tärkeä on olla läsnä ja elää hetkessä, sillä koskaan ei voi tietää mitä tuleman pitää.

Suomeen palattuani kesäkuun lopussa palasin myös graduni ääreen, koulu on muilta osin loppuun suoritettu ja valmistuminen häämöttää joulukuussa. En kuitenkaan jäänyt kauaksi aikaa laakereilleni lepäilemään, vaan lähdin parin kuukauden jälkeen uuteen seikkailuun, nimittäin työharjoitteluun Kööpenhaminaan puoleksi vuodeksi. Olen nyt harjoittelijana Finprossa, Suomen vienninedistämiskeskuksessa ja pääsen auttamaan suomalaisia yrityksiä kansainvälistymisen kivisellä polulla. Selkäkin on jo täysin parantunut!

Suuri kiitos stipendistä Väänästen Sukuseuralle!

Bassano del Grappa

Kuj jäseniä yhteisen perreen – Sukuseuran nuorta polvea

KANADASSA METSÄTALOUTTA OPISKELEMASSA

Teksti: Olli Karppinen

Kerron tässä tekstissä vaihto-opiskelijan elämän eri vaiheista Kanadassa 7.1.-30.4.2016 ja siitä, kuinka Väänästen sukuseuralta saamastani apurahasta oli suuresti apua. Vaihto-opiskeluaika sisälsi hienoimpia kokemuksia, mitä olen ikinä kokenut. Olin onnekas, että sain

tehdä sen luokkakavereideni Karin ja Antin kanssa. Olemme siis metsätalouden opiskelijoita Kareliamattikorkeakoulussa Joensuussa. Vietimme opiskeluaikamme toisen vuoden kevään Nipissing Universityssä, 55 000 asukkaan kaupungissa North Bayssa.

Olen Olli Karppinen, 23-vuotias, lisälmesta kotoisin oleva opiskelija. Opiskelen metsätalousinsinööriksi Joensuussa. Sain Väänästen sukuseuralta apurahaa Kanadan vaihto-opiskelujani varten. Haluan lämpimästi kiittää tuestanne, joka mahdollisti tämän.

Huoneeni koulun asuntolassa

Aloimme suunnitella tulevaa vaihtoa keväällä 2015. Vaihtoehtoina oli hakea Kanadaan, Slovakiaan, Tšekkiin ja Irlantiin. Päädyimme valitsemaan Kanadan, koska meistä kukaan ei ollut vieraillut Pohjois-Amerikassa aiemmin. Opintojamme ajatellen Kanadan mahtava metsäteollisuus ja suuret metsävarat kuulostivat mielenkiintoisilta. Olin itse ajatellut jo opintojeni alusta saakka lähteväni Kanadaan vaihto-opiskelijaksi. Hakemuksemme

Hakkuutyömaalla

hyväksyttiin ja aloimme heti etsiä sopivia kursseja sikäläisestä koulusta. Ennen lähtöä piti huolehtia monesta asiasta, kuten apurahojen hakemisesta, matkavakuutuksista ja rokotuksista. Lisäksi olivat vielä asumisen järjestäminen Suomessa ja Kanadassa sekä saapumisajankohdan ilmoittaminen kohteeseen ja paljon muuta.

Meidät hyväksyttiin asuntolaan, joka oli aivan koulun vieressä. Karin, Antin ja minun lisäksi asunnossa

Koiravaljakkoajelulla

oli Kim Etelä-Koreasta sekä Adam ja Jacob, jotka olivat paikallisia. Ystävällisinä kanadalaisina Adam ja Jacob esittelivät monilla iltaja-ajeluilla meille North Bayn kaupunkia ja kyyditsivät ruokakauppaan. Asuminen maksoi hieman enemmän kuin odotimme, joten saaduista apurahoista oli apua. Kouluruoan puuttuminen lisäsi myös kustannuksia, kun ruoan hinta halvemmissakin ruokakaupoissa oli yllättävän korkea. Pohjoisamerikkalaiseen tapaan halpaa oli tietysti roskaruoka, jota ihmiset sitten suosittelivat meillekin. Toisaalta koulun liikuntatilat olivat huippuluokkaa ja opiskelijoille ilmaisia, joten niitä hyödynnettiin niin paljon, kuin oli mahdollista.

Nipissing Universityn järjestämä ohjelma, International Student Mentorship Program (ISMP), oli äärimmäisen hyvin järjestetty, mikä teki sopeutumisesta aina poislähtöön

hauskaa ja vaivatonta. Kansainvälisiä opiskelijoita oli myös Ruotsista, Saksasta, Ranskasta, Etelä-Afrikasta, Meksikosta, Kiinasta ja Etelä-Koreasta. Ensimmäisellä viikolla kaikille kansainvälisille opiskelijoille tarjottiin ilmainen ruoka (suurimmaksi osaksi pitsaa ja majoneesilla kyllästettyä salaattia), kiertoajelu kaupungilla sekä paljon vinkkejä ja ohjausta liittyen tuleviin opintoihin uudessa koulusamme. Ohjelma sisälsi myös mentoreidemme järjestämiä aktiviteetteja, jotka tekivätkin vaihtoajastamme ikimuistoisen. Muutamia aktiviteetteja mainitakseni kävimme koira-ajelulla ja viikonloppuretkellä Kanadan pääkaupungissa Ottawassa, missä näimme myös NHL-ottelun. Kävimme myös paikallisella vaahterasiirapitalalla, missä meille näytettiin alusta asti, kuinka vaahterasiirappia valmistetaan. Aktiviteetit tiivistivät myös

Luisteluretki kansainvälisten opiskelijoiden kanssa

Kansainväliset opiskelijat Niagaran putouksilla

meidän kansainvälisten opiskelijoiden ryhmää ja tutustuminen uusiin ihmisiin oli helppoa, mikä loi vahvan ryhmähengen vaihdon loppuun asti. Järjestimme myös paljon tekemistä vaihtoporukan kesken, esimerkiksi BBQ-iltamia asuntolalla ja autoretken Montrealiin ja Torontoon reilun viikon loma-aikana helmikuussa.

Opiskelussa meillä oli kolme kurssia: Natural Resource Management (luonnonvarojen hallinta), Topics in Environmental Science (luonnontieteiden perusteet) ja yksi englannin kurssi. Luonnonvarakurssi käsittelee eri luonnonvarojen, kuten puiden, eläinten ja mineraalien, käsittelyä ja elinvoimaisuutta. Tämän kurssin koin itse tärkeimmäksi näistä kolmesta, koska kurssin päätetyöksi jokaisen oli määrä tehdä 10-15 sivua pitkä aine, joka käsittelee jotakin kurssilla käsitellyistä aiheista. Kurssin opettaja oli kiinnostunut Suomen metsistä, joten hän antoi meille suomalaisille saman tehtävän koskien Suomen metsävaroja. Oma aiheeni oli Sustainable Forest Management in Finland (kestävä metsien käyttö Suomessa).

Luonnontiedekurssi oli käytännöllisin. Teimme luokan kanssa useita maastokäyntejä ja vierailuja erilaisissa ympäristöissä ja ympäristöön liittyvissä laitoksissa mm. jätevedenpuhdistamolla. Myös luokissa järjestetyt neljä väittelyä toi mielenkiintoisia näkökulmia mm. orgaaniseen maanviljelyyn. Kurssilla kävimme paikallisella hakkuutyömaalla, joka yllätti meidät. Koneisto ja hakkuutavat olivat pahasti

Valmistimme kansainvälisille opiskelijoille Suomi-illallisen. Karjalanpaistia, karjalanpiirakoita, porkkanalaatikkoa ja perunamuusia. Kaikki ihastuivat meidän ruokiin!

Kävelimme lumikengillä maastokohteisiin ja mittasimme puita

Etsittiin hyönteisiä koskesta
luonnontiedekurssin tehtävää varten

NIPISSING UNIVERSITY

Minä, Antti, Kari ja Auli

NIPISSING UNIVERSITY

Aika sanoa hyvästit.

vanhanaikaisia ja kömpelöitä. Hakkuufirman edustajat myönsivät, että heidän puunkorjuumetodinsa eivät ole aivan ajan tasalla ja lähelläkään esim. Suomen tasoa. Kun he kuulivat, että olimme suomalaisia metsätalouden

opiskelijoita, alkoivat he kysellä Suomen tilanteesta. Kovasti pojat kaipaivat Ponssea työmaalleen.

Englannin kurssi oli tarkoitettu sitä toisena kielenä puhuville, eli lähinnä vaihto-opiskelijoille. Teimme

useita esitelmiä ja ryhmätehtäviä. Kaiken kaikkiaan opetusmenetelmät poikkesivat hieman suomalaisista, kuten tekstien ulkoa opettelu ja runsas lukeminen.

Koulun loputtua North Bays-
sa teimme pienen budjetin reissun
Yhdysvaltojen itärannikolle. Vietim-
me muutaman päivän New Yorkissa,
missä pyörimme läpi pakolliset näh-
tävyudet. Ennen kotiinpaluuta lomai-
limme Miamin lämmössä reilun vii-
kon verran, minkä jälkeen oli aika
palata Suomeen ja vesisateeseen. Tun-
tui hyvältä olla pitkästä aikaa kotona
Suomessa, mutta vähän ajan päästä

aloin kaivata Kanadaa ja siellä saamia-
ni uusia ystäviä. Elämä jatkuu ja aion
vielä palata Kanadaan ihan muuten
vaan ja tapaamaan ystäviä, oli se sen
verran hieno maa, melkein kuin toinen
Suomi, ”vähän” isompana vain. Olen
jopa suunnitellut meneväni tapaa-
maan vaihtokavereitani Etelä-Koreaan
vuoden 2018 talvella ja seuraamaan
siinä sivussa talviolympialaisia. Tu-
tustuminen uusiin ihmisiin ja vierai-
lu vieraassa kulttuurissa asumisen ja
opiskelun merkeissä oli valtavan hie-
no ja avartava kokemus; tähän saakka
elämäni hienoin kevät.

KIITOS STIPENDISTÄ

Olen opiskellut jo neljä vuotta Turun yliopiston luokanopettajakoulutuksessa ja viimeinen vuosi käynnistyi syksyllä. Ensimmäiset kaksi vuotta menivät suorittaen yhtä aikaa ympäristösuunnittelijan tutkintoa sekä niitä OKL:n opintoja, jotka sisälsivät eri oppiaineisiin tutustumista ja niiden opettamisen harjoittelua. Ensimmäisinä opiskeluvuosina tuli kerrattua pianonsoiton alkeet, tehtyä luontoretkiä eri kohteisiin, luettua opetussuunnitelmia ja tehtyä paljon muuta vastaavaa.

Minulle myönnettiin opintoihini Väänästen sukuseuran stipendi, joka auttoi siivittämään neljättä vuotta

eteenpäin. Tämän stipendin avulla suoritin samalla melkein kaikki viidennen eli viimeisen vuoden opinnot. Tämä mahdollisti myös sen, että pystyin syksyllä jatkamaan kesälä alkanutta työtäni kokoaikaisesti Varsinais-Suomen Yrittäjissä, yrittäjäyyskasvatuksen parissa. Kyseinen aihepiiri on kiinnostanut minua opinnoissani, sillä olen suunnannut opintojani kauppatieteisiin. Nyt pystyinkin siis toteuttamaan haaveitani työhöni liittyen ja valmistumisen jälkeen mahdollisuuteni työllistyä ovat yhä paremmat.

Emilia Väänänen

KLIINISTÄ TYÖTÄ OPETUSHAMMASHOITOLASSA

Teksti: Pinja Koponen, hammaslääketieteen kandidaatti

Olen 27-vuotias, Vantaalta kotoisin oleva hammaslääketieteen opiskelija. Äitini puolelta olen Väänästen sukua. Syksyllä 2013 sain opiskelupaikan Oulun yliopistosta hammaslääketieteellisestä tiedekunnasta pitkän hakemisprosessin jälkeen.

Hammaslääketieteen opiskelussa on nyt takana kolmen vuoden prekliininen osa, joka suoritetaan yhdessä yleislääketieteen opiskelijoiden kanssa, sekä vuosi kliinisen vaiheen opintoja. Opiskeluiden kliininen vaihe alkoi 10.8.2015 hammaslääketieteen kandidaatin nimikkeellä ja siitä lähtien opiskelu on ollut enemmän käytännönharjoittelua opettajien

tiukan valvonnan alla. Ensimmäiset omat potilaat otimmekin vastaan marraskuussa 2015.

Aapistien opetushammaslaitos hoidamme potilaita kolmena päivänä viikossa. Kiireisenä pitää itse kliininen työ, mutta myös potilastietojen kirjaaminen sekä tietenkin pakolliset luennot ja tentit. Muihin yliopistoihin verrattuna hammaslääketieteen opinnoissa ei akateemista vapautta tunnetta, alle kahdeksan tunnin päivät ovatkin poikkeuksia.

Haluankin kiittää Väänästen sukuseuraa ja saamaani stipendiä, joka on ollut suureksi avuksi opiskelun mukanaan tuomissa menoerissä.

STIPENDI AUTTOI VALMISTUMAAN

Teksti: Paula Koskinen

Sain Väänästen sukuseuralta stipendin opiskelujeni loppuvaiheessa vuonna 2013. Olin tammiukuussa 2010 aloittanut opiskelut toimittajaksi Turun ammattikorkeakoulussa. Olin joutunut käymään töissä opiskelujeni ohella, joten opinnot eivät edenneet täysin suunnitelmien mukaan. Minun olisi pitänyt valmistua joulukuksi 2013, mutta oli selvää, että opintoni venyisivät.

Kun hain stipendiä, kaikki aikani kului opinnäytetyön tekemiseen. Opinnäytteeni oli kuuntelijatutkimus, jonka toteutin Yle Turun radiolle. Koska kuuntelijatutkimuksen tekeminen kuului opintoihini, ei työstä maksettu palkkaa. Tiesin kuitenkin, että minun olisi löydettävä palkallisia töitä myös jäljellä olevien opintojeni ajaksi. Aikaisemmin olin tehnyt töitä muun muassa rautakaupassa, mutta nyt halusin löytää oman alani töitä, jotta työkokemuksesta olisi hyötyä valmistumiseni jälkeenkin. Näin opintojeni viivästyminen ei niin haittaisi.

Toimittajan töiden hakemiseen oli kuitenkin yksi ehto. Minulla itselläni olisi oltava tarvittavat välineet. Niitä ei opintotuella ostettu, mutta Väänästen sukuseuran stipendi tuli apuun. Stipendin turvin pystyin ostamaan

itselleni työssäni tarvittavaa välineistöä, lähinnä valokuvaustarvikkeita.

Valmistuin lopulta vain neljä kuukautta suunniteltua myöhemmin, huhtikuussa 2014. Kävi myös niin hyvin, että satuin saamana keikkatöitä Yle Turun toimituksesta, samasta paikasta, jonne tein opinnäytetyöni.

Nyt, kaksi vuotta myöhemmin, työskentelen edelleen samassa paikassa. Teen toimittajana monipuolisesti juttuja radioon, televisioon ja verkkoon. Myös sosiaalinen media on koko ajan yhä tärkeämpi osa työtäni. Olen onnellisessa tilanteessa, sillä moni opiskelutoverini ei ole saanut oman alansa töitä. Työtilanne on vaikea useilla aloilla, mutta media-alalla se on vielä vaikeampi.

Olen todella kiitollinen Väänästen sukuseuralle sen tarjoamasta stipendistä. Opintojeni loppuvaiheessa saatuna se paitsi auttoi konkreettisesti välineiden hankinnassa, antoi uskoa siihen, että valmistuminen ja lopulta myös töiden saanti on mahdollista, eikä edes niin kovin kaukaista. On hienoa, että sukuseura tällä tavalla tukee sukuun kuuluvia opiskelijoita. Toivottavasti mahdollisuus säilyy jatkossakin.

Kaet toisistaan niin ne tykkee – Sukuseura kokoontuu yhteen

SUKUSEURAN VUOSIKOKOUS LAHDESSA

Teksti: Riitta Mäkinen

Kuvat: Pentti Väänänen, Riitta Mäkinen, Pertti Väänänen

Väänästen sukuseuran kokoon-
tumisten hienouksia on, että
ne pidetään mielenkiintoisissa
paikoissa, niihin liitetään mielenkiin-
toista lisäohjelmaa ja vielä kunnon
ateria kahveineen. Niinpä jäsenistöä
ilmaantuukin runsaasti.

Lahdessa lauantaina 2. huhtikuuta
meitä oli kaikkiaan 70 henkeä. Kah-
vien jälkeen lähdettiin kiertoajelulle
kaupunkiin, päteväna oppaana En-
sio Mäkipelto. Huomiota kiinnitet-
tiin mm. moniin katukuvaa rikas-
taviin patsaisiin. Tutustuttiin myös

**Hennalan 1911 rakennettu upseerikerho oli pitkään vain upseereiden käytössä, mutta toimii
nykyään perinteitä kunnioittavana avoimena ravintolana. Muotokuvia ja muistoesineitä on
runsaasti. Hennalan varuskunta lakkautettiin 2014 ja toimi keväällä 2016 pakolaiskeskuksena.**

Esimies Pentti Väänänen ja kokouksen puheenjohtaja Seppo Väänänen

Kokousväkeä

Seuran sukututkimustoimikunnan puheenjohtaja Pertti Väänänen ja ammatti-sukututkija Ari Kolehmainen

kokouspaikan, Hennalan Upseerikerhon tiloihin erilaisine historiallisine muistoineen.

Kokouksen yhteydessä Pertti Väänänen kertoi dna-selvitysten tilanteesta ja oman panoksensa toi FM Ari Kolehmainen, joka on saanut seuralta tehtäväkseen Väänästen vanhimpien sukujuurien selvittelyn.

Lounaan ja kahvin aikana luisti juttu vilkkaasti. Rohkaisevaa oli nähdä joukossa kunniajäsenet Assar, Kalle ja Kalevi Väänänen, vanhimmatkin hyvässä iskussa.

Itse kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Seppo Väänänen Lahdesta. Hänen johdolla, esimies Pentti

Väänäsen esittelemänä ja sihteeri Jukka Väänäsen kirjaamina käsiteltiin tilit (taseen loppusumma 837.167 euroa), toimintakertomus ja -suunnitelma ja muut sääntömääräiset asiat. Hallitusvalintoja ei tehty, nehän kuuluvat joka kolmas vuosi pidettävälle sukkokokoukselle.

Jo edellisiltana tapasi osa kokousväestä Lahden teatterissa, johon seura oli hankkinut paikat näytelmään Evakkotytön tarina. Se pohjautuu kirjailija Eeva Kilven muistelmateoksiin. Kun Eeva oli talvisodan syttyessä 11-vuotias ja näytelmä hyvin kirjoitettu ja esitetty, voi arvata, että katsojakokemus oli koskettava.

Kunniajäsen Assar Väänänen ja muita Oulun puolen Väänäsiä lähdössä kotimatalle

Hennalan 1911 rakennettu upseerikerho oli pitkään vain upseereiden käytössä, mutta toimii nykyään perinteitä kunnioittavana avoimena ravintolana. Muotokuvia ja muistoesineitä on runsaasti. Hennalan varuskunta lakkautettiin 2014 ja toimi keväällä 2016 pakolaikeskuksena.

Kuulumisten vaihtoa teatteriesityksen väliajalla. Sukuseura tarjosi kahvit.

Kokousväkeä

Upseerikerhon lippu oli vedetty salkoon, kun Väänäset palasivat kiertoajelulta.

Pertti Väänäsen selostus dna-tutkimuksen kiemuroista vaati yleisöltä ajatustyötä.

Posti Green

KUTSU SUKUSEURAN VUOSIKOKOUKSEEN 1.4.2017 TURKUUN

Väänästen Sukuseura ry:n vuosikokous pidetään **lauantaina 1.4.2017 klo 13.00** Turussa, Liedon Vanhalinnassa, osoite Vanha Härkätie 111, Lieto. Ilmoittautuminen ja kahvit klo 9.30 alkaen. Vanhalinnan ja Turun yliopiston esittely klo 10.00–12.00. Lounas klo 12.00. Vuosikokous alkaa klo 13.00 ja sen jälkeen kerrotaan sukututkimuksen tilanteesta. Lopuksi tarjotaan kahvit noin klo 15.00.

Vuosikokouksessa käsitellään sukuseuran sääntöjen 6 §:n asiat. Vuosikokouksen käsiteltäväksi tarkoitetut asiat on jätettävä kirjallisesti

esimiehelle tai hallitukselle 18.3.2017 mennessä.

Kokouksen yhteydessä on myytävänä sukuseuran rinta- ja korvakuoruja, solmioneuloja, sukuviirejä ja sukukirjoja.

Osallistumisesta vuosikokoukseen pyydetään **ilmoittamaan 13.3.2017** mennessä sukuseuran esimiehelle Pentti Väänäselle, puh 040 721 7605 tai sähköpostilla: pentti.vaananen@suomi24.fi. Kaikki Väänäs-sukuiset ovat tervetulleita vuosikokoukseen.

Tervetuloa Turkuun

Hallitus

SUKUJUHLA JA 17. SUKUKOKOUS 5.-6.8.2017 KUOPION TAHKOLLA

Väänästen sukujuhla ja Väänästen Sukuseura ry:n sääntömääräinen 17. sukkokous pidetään 5.-6.8.2017 Kuopion Tahkolla osoitteessa Kultapallo 1, 73310 Tahkovuori. Lauantaina on ohjelmassa mm. kotiseuturetteki Pohjois-Savon sukuhaarojen alkupaikoille ja kesä-

teatteri. Sunnuntaina on messu Nilsin kirkossa, sukujuhla ja sukkokous sekä lasten ohjelmaa. Sukutapahtuman viikonlopusta tiedotetaan tarkemmin huhtikuun jäsenkirjeessä ja sukuseuran kotisivuilla.

SUKUSEURAN HALLITUS TIEDOTTAA

Sukuseura tukee Väänäs-sukuista opiskelijoita stipendein. Vuoden lopussa jaettavien stipendien säännöt ja hakuohjeet löytyvät Internet-sivuilta. Stipendien hakuaika ilmoitetaan keväällä jäsenkirjeessä ja seuran www-sivuilla. **Hakuaika päättyy lokakuun lopussa.**

Ilmoita sähköpostiosoitteesi sukuseuralle, jolloin jäsenkirje ja jäsenmaksu lähetetään sähköpostilla. Näin sukuseura säästää rahaa ja aikaa. Jäsenkirjeestä tietokoneesi saattaa herjata, että viesti ei välttämättä tule Väänästen Sukuseuralta. Se on aiheeton varoitus. Muista ilmoittaa myös osoitteen muutoksista, muuten Sukupuu-lehti ei tule!

Ajankohtaisia asioita valokuvien kera löydät sukuseuran kotisivuilta: www.vaanastensukuseura.fi. Sukuseuraan voi myös liittyä kotisivujen kautta tai ilmoittamalla yhteystiedot sihteerille.

Sukuseurojen Keskusliitosta voi tilata keskusliiton julkaisemaa Sukuviesti-lehteä. Sen voi tilata myös digi-lehtenä: <http://kirjasto.kuopio.fi/contact/library?libraryId=114656>, Sukuseurojen Keskusliitosta 094369 9450, sähköposti-osoite toimisto@suvut.fi.

Vanhat Väänästen sukupuu -julkaisut on luettavissa seuran kotisivuilla. Niitä sekä sukuseuran historiikkia voi tilata esimieheltä puh. 040 721 7605.